

**UCHWAŁA NR XLI/ 1206 /21
RADY MIASTA KROSNA**

z dnia 29 grudnia 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Gminie Miasto Krosno
na lata 2022-2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz.1372 z późn.zm.), art.12 pkt 11 w zw. z art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920 z późn.zm.) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust. 2, art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn.zm.)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Gminie Miasto Krosno na lata 2022-2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Krosna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

Przewodniczący Rady Miasta
Krosna

Zbigniew Kubit

Załącznik do uchwały Nr XLI/ 1206 /21
Rady Miasta Krosna
z dnia 29 grudnia 2021 r.

PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY
I
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W GMINIE MIASTO KROSNO
NA LATA 2022-2024

Krosno, 15 grudnia 2021r.

Spis treści

- I.** Podstawy prawne Programu.
- II.** Wprowadzenie.
- III.** Powiatowe i gminne zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
- IV.** Podstawowe zagadnienia dotyczące rodziny.
  - 1. Diagnoza - sytuacja społeczna rodzin z dziećmi w Gminie Miasto Krosno:
    - 1) Środowiska rodzinne zagrożone umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki,
    - 2) Zasoby wspierania rodziny na terenie Gminy Miasto Krosno.
- V.** Analiza SWOT lokalnego systemu wspierania rodziny na lata 2021-2024
- VI.** Cele i zadania programu wspierania rodziny
- VII.** Podstawowe zagadnienia dotyczące pieczy zastępczej
  - 1. Diagnoza – rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Gminy Miasto Krosno.
  - 2. Charakterystyka rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Gminy Miasto Krosno.
  - 3. Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Gminy Miasto Krosno.
- VIII.** Usamodzielnienia wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.
- IX.** Mieszkanie chronione.
- X.** Limit rodzin zastępczych.
- XI.** Analiza SWOT lokalnego systemu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2022-2024.
- XII.** Cele Programu rozwoju pieczy zastępczej.
- XIII.** Źródła finansowania Programu.
- XIV.** Adresaci Programu.
- XV.** Realizatorzy Programu.
- XVI.** Partnerzy Programu.
- XVII.** Sposób monitorowania programu i jego ewaluacja.
- XVIII.** Zakończenie.
- XIX.** Spis tabel.

PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU:

Niniejszy Program ma umocowanie w wymienionych poniżej aktach prawnych:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
- 2) Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.);
- 3) Uchwała nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą "Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030" (M. P. z 2021 r. poz. 843);
- 4) Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920 z późn. zm.);
- 6) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268);
- 7) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- 8) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- 9) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- 10) Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.);
- 11) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720);
- 12) Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- 13) Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1744);
- 14) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359);
- 15) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 z późn. zm.);
- 16) Uchwała Nr XXIII/331/11 Rady Miasta Krosna z dnia 30 grudnia 2011r. w sprawie wyznaczenia podmiotu do realizacji zadania w zakresie realizacji wspierania rodziny;
- 17) Zarządzenie Nr 296/11 Prezydenta Miasta Krosna z dnia 25 listopada 2011r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;

Zapisy Programu są spójne z aktami ustawodawstwa lokalnego takimi jak:

- 1) Program „Samorząd dla Rodziny - Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2021-2030” - Załącznik do Uchwały nr XXXVII/603/21 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 31 maja 2021 r.;
- 2) „Strategia rozwoju miasta Krosna na lata 2014-2022” przyjęta uchwałą XXXVII/730/16 Rady Miasta Krosna z dnia 25 listopada 2016 r.
- 3) Miejski program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021 – 2025 – uchwała Nr XXXI/883/2021 Rady Miasta Krosna z dnia 26 lutego 2021r. w sprawie przyjęcia Miejskiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021 – 2025.
- 4) Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii na rok 2022 – uchwała Nr XL/1146/21 Rady Miasta Krosna z dnia 29 listopada 2021r. w sprawie uchwalenia Miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii na rok 2022.
- 5) Wieloletni program osłonowy w zakresie dożywiania dzieci i osób dorosłych zamieszkałych na terenie Gminy Miasto Krosno pn. „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 – uchwała Rady Miasta Krosna Nr III/70/18 z dnia 28 grudnia 2018r.
- 6) Uchwała Rady Miasta Krosna Nr XXXIX/830/17 z dnia 31 stycznia 2017r. w sprawie przyjęcia Programu „Krośnieńska karta mieszkańca”.

II. WPROWADZENIE

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna dziecka i rodziny. To w rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które w okresie swojej dorosłości kształtują społeczeństwo. Rodzina pełni szereg funkcji służących zaspokajaniu potrzeb jej członków, w tym rozwój biologiczny i psychospołeczny. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji oraz kształtowania się osobowości dziecka. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może jednak zagrażać szereg czynników, których długotrwałe oddziaływanie czyni rodzinę dysfunkcyjną, nie potrafiącą sprostać swoim obowiązkom wobec dzieci, mającą ograniczone zasoby własne i możliwości samodzielnego rozwiązania występujących problemów oraz nie potrafiącą przewyciężyć pojawiających się w systemie rodzinnym sytuacji kryzysowych. Nierzadko problemy występujące w rodzinie dysfunkcyjnej są bardzo złożone, a ich wielość powoduje trudności w wypełnianiu podstawowych funkcji rodziny. Pomoc udzielana rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych definiowana jest jako zespół zaplanowanych działań, mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Działania te wspomagają rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, w taki sposób, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałyby umieszczone w pieczy zastępczej. W przypadku, gdy jednak zaistnieje taka konieczność, praca z rodziną biologiczną ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny. Aby pomoc i udzielone wsparcie było skuteczne, niezbędna jest współpraca osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Dlatego też, regulacje prawne nakładają na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek wspierania rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Obowiązek ten realizowany jest, w szczególności, we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miasto Krosno na lata 2022-2024, zwany dalej Programem, powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwaną dalej „ustawą”). Program jest kontynuacją programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej realizowanego w Gminie Miasto Krosno w latach 2019-2021 i koresponduje z zapisem w preambule w/w ustawy: „Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.

Program wpisuje się w opracowane lokalne Programy, w tym: „Strategię rozwoju miasta Krosna na lata 2014-2022” - Cel strategiczny Nr 1 Wieloaspektowa pomoc rodzinie. Cel operacyjny nr 1: Pomoc dzieciom z rodzin, w tym dysfunkcyjnych, zagrożonych przemocą, opuszczającym pieczę zastępczą.

Program uwzględnia jednocześnie działania dotyczące polityki społecznej wobec rodzin, zawarte w innych dokumentach programowych o zasięgu krajowym, w tym: Projekt „Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030”, oraz jest zgodny z następującymi programami wzmacniającymi politykę prorodzinną na poziomie kraju:

- Programem „Rodzina 500+”,
- Programem „Dobry Start”,
- Świadczeniami i dodatkami rodzinnymi,
- Kompleksowym programem wsparcia rodzin „Za życiem”,
- Programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2031,
- Kartą Dużej Rodziny,
- Resortowym programem rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „MALUCH+”.

Niniejszy Program uwzględnia ponadto założenia europejskich zasad przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej, wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn.

Dokument składa się z dwóch części. Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letniego programu wspierania rodziny, zaś z art.180 pkt 1 ww. ustawy wynika obowiązek opracowania 3-letniego programu rozwoju pieczy zastępczej. Celem obu programów jest tworzenie optymalnych możliwości wsparcia krośnieńskich rodzin, a w przypadku rodzin przeżywających różnego rodzaju trudności – zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie przewyższania problemów zakłócających lub uniemożliwiających prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji przez rodziny naturalne.

MOPR w Krośnie jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej w mieście Krośnie koncentruje swoje działania na wspieraniu systemu rodzinnej pieczy zastępczej. Oferowana pomoc rodzinie i dziecku ma charakter interdyscyplinarny i tworzy kompleksowy system wsparcia rodziny. Podejmowane działania odbywają się z poszanowaniem wartości i zasad pracy socjalnej. Realizacja zaplanowanych działań ma na celu zapewnienie każdemu dziecku, pozbawionemu właściwej opieki ze strony rodziców, prawa do trwałego i stabilnego rodzinnego środowiska wychowawczego oraz minimalizowania konieczności stosowania radykalnych środków związanych z umieszczeniem dzieci w środowisku zastępczym.

Po dokonaniu przeglądu założeń i efektów poprzednio przyjętych programów z lat 2016-2018 oraz 2019-2021 przyjęto zachowanie formalnego kształtu dokumentu i nadanie takiej samej formy Programowi na lata 2022-2024. Wypracowana dotychczas struktura dokumentu programowego została oceniona pozytywnie, jako właściwa i zawierająca wszystkie wymagane elementy.

III. POWIATOWE I GMINNE ZADANIA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 71-stanowi:

„Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych.”

1. Do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez zapewnienie tejże rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
  - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
  - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, w ramach umowy przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo- terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej zamieszkałego na terenie gminy.

2. Do zadań własnych powiatu należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
  - a) grup wsparcia,
  - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- 9) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 10) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 11) prowadzenie rejestru danych rodzin zastępczych;
- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 13) finansowanie:
  - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych,

- interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
  - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 15) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstawaniu zaległości dotyczącej odpłatności za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej.

Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu wsparcia rodzin z dziećmi,
- b) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej małoletnich cudzoziemców przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- c) finansowanie dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 296/11 Prezydenta Miasta Krosna z dnia 25 listopada 2011r. w sprawie wyznaczenia organizatora rodzinnej pieczy zastępczej Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie został wyznaczony na Organizatora Pieczy Zastępczej w Gminie Miasto Krosno.

3. Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Do zadań MOPR w Krośnie jako organizatora rodzinnej należy w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej,
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 4) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka,
- 5) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo- wychowawczej typu rodzinnego,
- 6) zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby,
- 7) zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych,
- 8) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy,
- 9) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi,
- 10) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 11) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym pieczę zastępczą, w szczególności, w zakresie prawa rodzinnego,
- 12) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w pieczy zastępczej,

- 13) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę,
- 14) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy dotyczącej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- 15) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego,
- 16) zapewnienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej, szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji,
- 17) przedstawienie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy,
- 18) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających,
- 19) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

IV. PODSTAWOWE ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE RODZINY

Rodzina jest naturalnym środowiskiem rozwoju człowieka. Z tego powodu jest ona podstawową instytucją społeczną, która poprzez swoje funkcje kształtuje strukturę społeczną. Szczęście rodzinne uważane jest za jedną z podstawowych wartości i cel życiowy wielu Polaków. Przyjmuje się, że o powstaniu i istnieniu rodziny stanowią dwa elementy: małżeństwo i pokrewieństwo, które może być rzeczywiste (między rodzicami i dziećmi własnymi) lub zastępcze (między rodzinami i dziećmi przybranymi). Uczucia i przywiązanie emocjonalne małżonków oraz rodziców i dzieci to siły skupiające rodzinę, na podstawie których kształtowany jest wzajemny szacunek i inne postawy wynikające z zaspokojenia ich wspólnych i osobistych potrzeb. Wpływ rodziny na rozwój dziecka rozpoczyna się bardzo wcześnie, gdy jego podatność na przyswajanie wzorców i wartości jest wysoka. Współcześnie coraz częściej mówi się jednak o „różnych formach życia rodzinnego” niż o „rodzinie

w tradycyjnym ujęciu”. Zauważyć bowiem należy, iż model życia rodzinnego, w tym dotyczącego relacji pomiędzy małżonkami/partnerami ulega zmianom. Od dłuższego czasu obserwujemy tendencję wzrostową związków nieformalnych (związki niemałżeńskie, partnerskie, wolne, konkubinat czy kohabitacja). W dużej mierze wynika to z tego, że młodzi ludzie preferują bardziej swobodny i niezależny sposób funkcjonowania.

Pomimo tych zmian, nadal podstawowe zadania rodziny wobec dzieci, koncentrują się jednak m.in. na zabezpieczeniu potrzeb materialno-bytowych, emocjonalnych i psychicznych, (m.in. miłości, bezpieczeństwa, więzi, przynależności, akceptacji). Kiedy potrzeby te są właściwie zaspokajane, pojawiają się u młodego człowieka kolejne potrzeby wyższego rzędu, czyli rozwojowe, intelektualne, duchowe. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko czuje się bezpieczne. Na poczucie bezpieczeństwa składa się szereg czynników, jak m.in: poczucie bycia ważnym dla rodziców/opiekunów, którzy odpowiadają na potrzeby dziecka, ale także pokazują, w jaki sposób je kształtować i zaspokajać. W ostatnich kilku latach coraz większy wpływ na rozwój i zachowanie dzieci ma dostęp do nowych technologii, technik komunikacji, które umożliwiają szybkie zdobywanie wiedzy, ale niosą też liczne zagrożenia (np. zjawisko cyberprzemocy). W wielu przypadkach konsekwencją braku umiejętności posługiwania się nowymi technologiami, których rozwój występuje dynamicznie - jest wyłączenie rodziców z niektórych aspektów życia dzieci. Dochodzi tu do zjawiska, w którym dzieci mogą edukować rodziców, ale też ludzie młodzi mogą nabytą wiedzę wykorzystać przeciw dorosłym. Postępująca technizacja i informatyzacja wymusza potrzebę wytworzenia nowych form i jakości relacji rodzinnych. Nieprawidłowo funkcjonująca rodzina może przyczynić się do powstania patologicznych potrzeb u dziecka, a tym samym wpływać na proces nieprawidłowej socjalizacji młodego człowieka. W potocznym rozumieniu, z niewłaściwym środowiskiem rodzinnym wiąże się przede wszystkim nadużywanie alkoholu lub innych używek, ubóstwo materialne, czy pozbawienie dzieci właściwej opieki rodzicielskiej. Tymczasem obserwuje się znaczącą rolę jeszcze wielu innych czynników, które związane są z kryzysem rodziny. Są to: nadmierne zaangażowanie zawodowe rodziców (niski poziom zainteresowania życiem dzieci), rozluźnienie więzów rodzinnych, nietrwałość rodziny (rozwody, zmiana partnerów – co zmniejsza możliwości wychowawczego oddziaływania na dzieci), samotne rodzicielstwo, osłabienie tradycyjnych wartości rodzinnych, religijnych, niewłaściwa komunikacja w rodzinie i inne. Biorąc pod uwagę powyższe czynniki, w pracy z rodzinami należy wspomagać zarówno dzieci jak i rodziców poprzez pomoc w kształtowaniu ich umiejętności wychowawczych.

Zdarzają się sytuacje, kiedy rodzice biologiczni z różnych powodów nie są w stanie sprawować opieki nad dzieckiem lub też rodzice umierają. W tych okolicznościach dzieckiem muszą się zająć rodzice zastępczy lub adopcyjni, albo też dzieci umieszczane zostają w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Miłość i troska oraz poczucie bezpieczeństwa, jakie dają rodzice zastępczy i adopcyjni są bezcenne. Dlatego jednym z priorytetów wsparcia dzieci w Gminie Miasto Krosno jest rozwijanie i wzmacnianie rodzicielstwa zastępczego. Od jakości funkcjonowania rodziny zależy bowiem jakość społeczeństwa.

Współczesne rodziny (jako związek rodziców i dzieci) są bardzo zróżnicowane. Obok tych, które zapewniają potomstwu komfortowe warunki do rozwoju psychofizycznego, istnieją także rodziny niezdolne do samodzielnego stworzenia dzieciom nawet podstawowych warunków bytowych i opiekuńczo-wychowawczych. Najpoważniejsze problemy wiążą się z sytuacją dzieci w rodzinach, które nie zaspokajają w niezbędnym zakresie materialnych, psychicznych i społecznych potrzeb swoich członków. W rodzinach tych występują poważne zaburzenia kontaktów emocjonalnych. Więzy jej członków najczęściej są osłabione, a dzieci boleśnie odczuwają wyobcowanie i odrzucenie uczuciowe.

Nieprawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców uwarunkowane jest na wielu płaszczyznach. Zgodnie z analizowanymi danymi, do najistotniejszych przyczyn należy zaliczyć: długotrwałe bezrobocie (skutkujące m.in. niewłaściwym odżywianiem dzieci, brakiem podstawowych środków materialnych, utrudnieniami w zakresie wartościowego spędzania czasu wolnego, zaniedbaniami higienicznymi itp.: patologie, m.in. alkoholizm (determinujący m.in. zaniedbania opiekuńcze); przemoc (skutkująca szkodami fizycznymi i psychicznymi); bezradność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mająca bezpośredni wpływ na rozwój rozmaitych nieprawidłowości czy dewiacji, wiążących się z rozpadem rodziny.

Na płaszczyźnie ogólnopolskiej powtarzające się sytuacje patologii społecznych stały się postawą do stworzenia w ostatnich latach w obszarze wsparcia dzieci i ich rodzin nowych rozwiązań legislacyjnych, skierowanych na wyrównywanie różnic materialnych oraz wsparcie socjalne rodzin.

1. Diagnoza - sytuacja społeczna rodzin z dziećmi w Gminie Miasto Krosno

1) Środowiska rodzinne zagrożone umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2020r. Krosno liczy 45 944 mieszkańców, w tym 25 668 mężczyzn oraz 24 276 kobiet.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest podstawą społeczności. Nie wszystkie rodziny mają jednak równy start życiowy. Na terenie Gminy Miasto Krosno zamieszkują rodziny borykające się z różnego rodzaju problemami związanymi, tak z sytuacjami doraźnymi, jak i z przewlekłymi. Wiele z tych sytuacji kryzysowych jest możliwa do rozwiązania czy choćby zniwelowania ich skutków. Wymaga to jednak niekiedy długoterminowej pracy wyspecjalizowanej kadry, zaangażowanej w prace na płaszczyźnie pomocowej.

Pomoc społeczna ukierunkowana jest na zabezpieczenie pomocy rodzinom i jej członkom w różnych, trudnych życiowo sytuacjach – tak doraźnych, jak i trwałych. Praca z rodzinami naturalnymi – mająca zapobiec ich destrukcji - prowadzona jest przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie, w tym: Działu Pomocy Środowiskowej, Działu ds. Asysty Rodziny i Pieczy Zastępczej, Działu Interwencji Kryzysowej oraz Działu ds. Uzależnień.

Ogólna charakterystyka osób objętych pomocą społeczną w Gminie Miasto Krosno pokazuje, że powody wskazywane przez osoby korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie, przy ubieganiu się o wsparcie w ramach pomocy społecznej, to przede wszystkim ubóstwo i bezrobocie. Inne przesłanki, to długotrwała choroba i niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Na terenie Gminy Miasto Krosno w roku 2020 udzielono pomocy społecznej 1037 rodzinom, w których zamieszkiwało 1898 osób, a do dnia 30 czerwca 2021 r. – 782 rodzinom, w których zamieszkiwało 1376 osób.

Poniżej tabelarycznie przedstawiono powody ubiegania się o pomoc społeczną w Gminie Miasto Krosno w latach 2019- 2021 r.

Tabela nr 1. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPR w Krośnie.

Lp	Rodzaj sytuacji życiowej	2019		2020		2021 na dzień 30.11.2021	
		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
1.	Ubóstwo	542	986	460	810	501	901
2.	Sieroctwo	3	6	0	0	3	6
3.	Bezdomność	48	48	37	37	33	33
4.	Ochrona macierzyństwa	114	485	71	328	68	319
5.	Bezrobocie	474	1014	335	709	322	673
6.	Niepełnosprawność	481	756	392	640	376	593
7.	Długotrwała choroba	746	1258	587	983	577	960
8.	Bezradność w sprawach opiek-wych. i prowadzenia gosp. domowego	157	513	123	413	125	435

Zródło: MOPR Krosno

Od kilku lat systematycznie zmniejsza się liczba rodzin z dziećmi korzystająca ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie. W 2019 roku w systemie pomocy społecznej pozostawało 1472 rodzin (w tym 358 rodzin z dziećmi) i kolejno w 2020 roku 1300 rodzin (287 rodzin z dziećmi), 2021 – 1104 (243 rodzin z dziećmi). Opisane dane przedstawia Tabela 2.

Tabela nr 2. Typy rodzin objętych pomocą finansową

Wyszczególnienie	Liczba rodzin w 2019 r.	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin w 2020r.	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin na dzień 30.11.2021	Liczba osób w rodzinie
Rodziny ogółem	1472	2769	1300	2351	1104	1981
Rodziny z dziećmi ogółem, w tym: – z jednym dzieckiem	358 146	1362 418	287 113	1093 323	243 110	899 300

– z dwójką dzieci	129	502	102	383	73	272
– z trójką dzieci	57	273	48	233	38	182
– z czwórką dzieci	19	112	17	99	14	83
– z piątką dzieci	4	29	4	28	6	46
– z szóstką dzieci	1	9	2	19	1	8
– z siódmką i więcej dzieci	2	19	1	8	1	8
Rodziny niepełne z dziećmi, w tym:	147	474	124	400	103	314
– z jednym dzieckiem	69	160	55	132	52	120
– z dwójką dzieci	46	155	44	145	33	103
– z trójką dzieci	21	91	17	74	13	55
– z czwórką i więcej dzieci	11	68	8	49	5	31

Źródło: MOPR Krosno

Podstawowa praca socjalna z rodzinami prowadzona jest w rejonach opiekuńczych przez 15 pracowników socjalnych (udzielanie pomocy finansowej) oraz 8 pracowników socjalnych zajmujących się pomocą instytucjonalną, przyznawaniem usług opiekuńczych i schronienia. W przypadku rodzin zagrożonych kryzysem, monitorowaniem sytuacji dziecka zajmowali się także pracownicy zatrudnieni w Dziale Interwencji Kryzysowej MOPR Krosno. W 2019 roku liczba objętych pracą socjalną rodzin wyniosła – 238, w roku 2020 – 263, a do dnia 30 listopada 2021 r. – 210 rodzin.

Tabela Nr 3. Liczba rodzin objętych pracą socjalną

Udzielana pomoc socjalna	2019	2020	2021
Liczba rodzin/osób objętych pomocą społeczną (pieniężną i niepieniężną) oraz pracą socjalną	1442/2580	1206/1833	653/1192
Liczba rodzin objętych jedynie pracą socjalną	238/459	263/453	210/378

Źródło: MOPR Krosno

Z analizy dokumentów Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie wynika, że podobnie jak w latach ubiegłych rośnie liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwagi na przemoc w rodzinie lub uzależnienia. Świadczy to o fakcie nieprzerwanego cyklu

przemocy skutkującego większym zapotrzebowaniem na zapewnienie dzieciom ze środowisk przemocowych lub zagrożonych uzależnieniem opieki pozarodzinnej jak i niekiedy konieczności umieszczenia ich w pieczy zastępczej, by chronić ich życie i zdrowie.

Dane statystyczne z Działu Interwencji Kryzysowej, funkcjonującego w strukturze MOPR Krosno, potwierdzone danymi z Komendy Miejskiej Policji w Krośnie wskazują na dużą liczbę interwencji, które mają znaczący wpływ na występowanie sytuacji kryzysowych w rodzinach.

Biorąc pod uwagę szeroko rozumiane dobro dzieci oraz fakt, iż osobami stosującymi przemoc są także kobiety – podejmowane są bieżące działania mające na celu zminimalizowanie skutków zagrożenia dla dzieci pozostających pod opieką rodziców. W tych sytuacjach, gdy członkami rodziny są małoletnie dzieci – Dział Interwencji Kryzysowej przekazuje informacje do Działu Pomocy Środowiskowej – celem uruchomienia procedury wspomagającej i rozpoznającej główny problem rodziny. Na wniosek pracowników Działu Interwencji Kryzysowej MOPR w Krośnie włącza się także wsparcie asystenta rodziny, który pozostaje w stałej współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym.

Dział Interwencji Kryzysowej MOPR w Krośnie wykonuje jednocześnie zadania wynikające z Ogólnopolskiej Procedury „Niebieskie Karty” i w jego strukturze funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny złożony z przedstawicieli instytucji organów ścigania, wymiaru sprawiedliwości, oświaty, służby zdrowia. Zespół ten podejmuje różnorakie działania skierowane na udzielenie pomocy osobom podejrzanym o doznawanie przemocy, czyli działania bezpośrednio zwrócone na poprawę kondycji rodziny, w tym zabezpieczenie dobra dzieci będących członkami tych rodzin.

Tabela nr 4. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty”

Rok	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Ilość rodzin objętych procedurą „NK”	179	169	170
Ilość nowych rodzin objętych procedurą „NK”	99	132	126
Liczba założonych „NK”	167	187	175
Liczba rodzin, w których zakończono procedurę „NK”	138	133	121

Źródło: MOPR Krosno

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że liczba Niebieskich Kart założonych na terenie Gminy Miasto Krosno w 2020 r. była niższa niż w roku 2019 i dotyczyła mniejszej ilości rodzin. Poszczególne liczby z tendencją malejącą dają nadzieję, że problem przemocy w rodzinach będzie stopniowo zanikał, lecz nie można zaniechać działań profilaktycznych w tym zakresie. Działania te podejmowane są na bieżąco w ramach realizacji Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i ochrony ofiar przemocy w Gminie Miasto Krosno na lata 2021-2025.

Niewielki spadek liczby prowadzonej procedury NK nie oznacza jednak, że nie zdarzają się sytuacje, które mogą stwarzać bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia osób przebywających w rodzinach dotkniętych przemocą. W takiej sytuacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo i obowiązek zabrać dziecko z rodziny i umieścić je w dalszej rodzinie - jako osób najbliższych dla dziecka, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Decyzję w tej sprawie pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszami Policji, lekarzem lub ratownikiem medycznym czy pielęgniarką. Jest to ważne zadanie dla pracowników socjalnych, a jego realizacja ściśle związana jest także z zadaniami pieczy zastępczej. Działania te podejmowane są jedynie w sytuacjach kryzysowych, gdy nie ma możliwości zapewnienia dziecku opieki przez inne osoby bliskie. Liczba interwencji skutkujących odebraniem dzieci i w konsekwencji umieszczeniem ich w pieczy zastępczej nie jest duża. Oznacza to, że podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie działania skierowane na wzmacnianie ról rodzicielskich i wspieranie rodziny daje wymierne skutki i wyniki.

Na zwiększenie zagrożenia pozostawienia dziecka bez pomocy rodziców, a tym samym konieczności umieszczenie go w pieczy zastępczej ma wpływ nie tylko zjawisko długotrwałej niewydolności opiekuńczo-wychowawczej rodzin, ale także rosnące zjawisko patologii społecznych, w tym przestępczości wśród nieletnich.

Wzrost przestępczości wśród nieletnich jest zjawiskiem niepokojącym. Proces demoralizacji rozpoczyna się od pozornie niegroźnych zachowań jak: wagarowanie, brak poszanowania rodziców i nauczycieli, korzystanie ze środków uzależniających. Niesankcjonowanie tych zachowań prowadzi niejednokrotnie do poważniejszych skutków, jak np. organizowanie się w grupy przestępcze, wymuszanie pieniędzy, zażywanie narkotyków czy dopalaczy.

Z informacji uzyskanej z Komendy Miejskiej Policji w Krośnie oraz Sądu Rodzinnego w Krośnie wynika, że zjawisko popełniania przez osoby nieletnie czynów karalnych w mieście Krośnie ma tendencję wzrastającą. Nieletni, którzy dopuścili się czynów karalnych najczęściej wywodzą się z rodzin źle funkcjonujących lub patologicznych, często dotkniętych alkoholizmem jednego z rodziców. Przeciwdziałanie przestępczości wśród nieletnich uzasadnia potrzebę zainteresowania się nie tylko faktami naruszania przez nich prawa ale także ogromnie szkodliwymi ze społecznego punktu widzenia przejawami niedostosowania społecznego oraz zagrożenia demoralizacją.

Wieloletnie doświadczenie pracy na płaszczyźnie pomocowej pokazuje, iż nie wszystkie rodziny są w stanie sprostać stawianym przed nimi wymaganiom z przyczyn zawinionych lub od nich niezależnych. Interwencja w sprawy rodzinne następuje każdorazowo, gdy dobro dziecka jest zagrożone. Ingerencja państwa w wykonywanie przez rodziców władzy rodzicielskiej przybiera formę zawieszenia, ograniczenia bądź pozbawienia władzy rodzicielskiej.

Z danych uzyskanych z Sądu Rejonowego w Krośnie – Wydziału Rodzinnego i Nieletnich wynika, iż rokrocznie toczy się kilkadziesiąt spraw dotyczących wydawania zarządzeń opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do rodziców biologicznych, z których większość kończy się orzekaniem środków w przedmiocie władzy rodzicielskiej. U wielu rodzin objętych nadzorem kuratora, wsparciem asystenta lub pracą socjalną występują niestety kolejne problemy związane z nieprawidłowym wykonywaniem obowiązków rodzicielskich, które rodzą następujące konsekwencje: zaniedbywanie nauki polegające przede wszystkim na nierealizowaniu obowiązku szkolnego przez dzieci, zagrożenie demoralizacją, złe warunki socjalno-bytowe związane z brakiem dbałości i troski o dzieci ze strony rodziców, uzależnienie od alkoholu rodziców. Dla części dzieci wychowujących się w rodzinach niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ograniczenie władzy rodzicielskiej może przybierać formę konieczności zapewnienia małoletnim dzieciom pieczy zastępczej.

Tabela nr 5. Liczba dzieci objętych pieczą zastępczą

Rok	Liczba dzieci objętych pieczą zastępczą		Razem
	Rodzinna piecza zastępcza	Instytucjonalna piecza zastępcza	
2019	49	22	71
2020	53	17	70
2021 na dzień 30.11.2021 r.	47	13	60

Źródło: MOPR Krosno

W każdym z tych przypadków jednym z priorytetowych zadań związanych z opieką nad dzieckiem i rodziną jest powrót dzieci z zastępczych form opieki do środowisk rodzinnych. W tym celu prowadzona jest praca asystenta rodziny oraz praca socjalna z rodzicami naturalnymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Polega ona na ścisłej współpracy pracownika socjalnego oraz asystenta z rodziną w celu poprawienia sytuacji materialnej i bytowej rodziny oraz możliwości powrotu dziecka do domu rodzinnego.

Pobyt dziecka w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej z założenia powinien mieć charakter tymczasowy - do momentu odzyskania funkcji opiekuńczych przez rodziców lub do czasu usamodzielnienia się dziecka. W ramach działań podejmowanych przez pracowników MOPR w Krośnie (asystentów rodziny i pracowników socjalnych) prowadzona jest współpraca z rodzicami biologicznymi w zakresie: utrzymywania stałych kontaktów z dziećmi umieszczonymi poza rodziną, możliwości wyjścia z trudnej sytuacji życiowej, podjęcia leczenia odwykowego, rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy i zwiększenia aktywności w poszukiwaniu pracy, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych itp. Jest to stały i systematyczny monitoring sytuacji życiowych osób wymagających wsparcia ze strony instytucji pomocowych. Zgodnie z założeniami ustawy objęcie rodziny pomocą asystenta prowadzi do inicjowania procesów pozytywnych, oczekiwanych zmian w funkcjonowaniu rodziny. Jest to rozwiązanie o działaniu mobilizującym, dyscyplinującym i kontrolnym, obliczone na uzyskanie poprawy kondycji rodziny i chroniące dziecko przed rozłączeniem ze środowiskiem rodzinnym.

Należy nadmienić, że asystenci rodziny ustawowo ograniczeni są ilością prowadzonych środowisk. Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może prowadzić pracę jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15 (art.15 ust.4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Na dzień 30.11.2021 r. asystenci rodziny objęli swą pracą 37 środowiska rodzinne. Potrzeby na taką formę wsparcia rodzin stale rosną, bowiem praca asystentów rodzi wymierne skutki w sferze bieżącego funkcjonowania rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie.

Tabela nr 6. Dane dotyczące współpracy asystenta w środowiskach

Liczba rodzin	2019	2020	2021 (na dzień 30.11.2021r.)
Liczba rodzin, z którymi współpracowali asystenci rodziny	45	39	37
Ilość dzieci	81	69	78

Źródło: MOPR Krosno

Asystenci, zatrudnieni w MOPR Krosno, na co dzień współpracują z członkami rodzin cechującymi się deficytami intelektualnymi, poznawczymi i emocjonalnymi. Niejednokrotnie członkowie rodzin zmagają się z uzależnieniem od alkoholu, co generuje konieczność podejmowania przez asystentów dodatkowych działań na rzecz rodziny. W miejscu zamieszkania tych rodzin mają miejsce częste interwencje funkcjonariuszy policji w związku z alkoholizowaniem się rodziców. W takich sytuacjach konieczne jest zapewnienie małoletnim dzieciom właściwej opieki. W środowiskach, które odwiedzają asystenci występują liczne, złożone problemy, dlatego też konieczna jest wielokierunkowa praca, zarówno z rodzicami, jak i z dziećmi, a czas jakim dysponują asystenci jest ograniczony dla poszczególnych rodzin i nie pozwala w pełni realizować ich wszystkich potrzeb.

Praca asystenta rodziny została uregulowana ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i jest prowadzona od dnia 1 stycznia 2012 roku. Asystenci prowadzą działania skierowane do rodzin przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Od dnia 1 stycznia 2017 roku ustawą z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” obszar działań

asystenta rodziny poszerzony został poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia (poradnictwa) dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. Do działań asystenta należy współpraca z innymi służbami z różnych systemów, w tym z podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych, pracującymi na rzecz kobiety w ciąży i jej rodziny. W latach 2019-2021 ze wsparcia w ramach ustawy „Za życiem” korzystały 2 rodziny.

Tabela nr 7. Dane dotyczące zakończenia współpracy asystenta z rodzinami

Liczba rodzin	2019	2020	2021 (na dzień 30.11.2021r)
Liczba rodzin, z którymi pracowali asystenci rodziny	45	39	37
Zakończona współpraca, z powodu:	12	4	8
- brak efektów	2	-	3
- osiągnięcie celów	6	-	-
- zaprzestanie współpracy przez rodzinę	4	-	-
- zmiana metod pracy(zmiana miejsca zamieszkania rodziny)	-	4	5

Źródło: MOPR Krosno

Analiza realizacji poprzednio przyjętego Programu pokazuje, że praca asystenta rodziny jest najbardziej skuteczną formą wsparcia rodzin, która pozawala na bieżącą pomoc w podnoszeniu umiejętności społecznych, wypełnienia ról rodzicielskich oraz stały monitoring sytuacji rodziny, a tym samym bieżącą analizę potrzeb tejże rodziny. Problemy z jakimi spotykają się pracownicy naszego ośrodka wskazują na zasadność zwiększenia tej formy współpracy z rodziną, gdyż z diagnozy środowiska lokalnego wynika, że takie zapotrzebowanie ciągle rośnie. Uwagę na powyższe zwrócono także w pracach legislacyjnych nad ustawą, które zaowocowały wprowadzeniem do kodeksu rodzinnego nowego środka zobowiązującego rodziców dzieci do pracy z asystentem rodziny, aby zabezpieczyć dobro ich dzieci (art.109 §1 pkt 1 kro). Środek ten jest już obecnie sukcesywnie stosowany przez Sąd Rodzinny.

2) Zasoby w zakresie wspierania rodziny na terenie Gminy Miasto Krosno:

Rodziny mające problemy opiekuńczo-wychowawcze w ramach pracy MOPR Krosno mają możliwość bieżącego korzystania z poradnictwa. Tutejszy Ośrodek w ramach swej struktury oferuje wielopłaszczyznową, bezpłatną pomoc dla osób i rodzin pozostających długotrwale w bezradności życiowej, z powodu nieradzenia sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, bezrobocia, problemów natury psychologicznej lub innych dysfunkcji powodujących nieprawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Konsultacji udzielają: psycholog, pracownik socjalny, prawnik i terapeuci uzależnień.

Tabela Nr 8. Liczba osób korzystających z pracy specjalistów Działu Interwencji Kryzysowej MOPR Krosno

Liczba osób korzystających z różnych form pomocy	2018	2019	2020
Liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego, w celu rozwiązywania swoich problemów /ogółem/	454	493	437
Poradnictwo prawne	88	112	78
poradnictwo psychologiczne	142	196	110
Poradnictwo socjalne	343	311	331
Terapia uzależnień	209	189	173

Źródło: MOPR Krosno

Ze wsparcia Działu Interwencji Kryzysowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie korzystają mieszkańcy naszego miasta, bez względu na status społeczny. Przemoc w różnych formach i rozmiarach może dotyczyć bowiem wszystkie grupy społeczne. Z analizy dotychczasowych działań wynika, iż praca specjalistów Ośrodka daje wymierne efekty w realizacji powierzonych zadań, co przekłada się na adekwatną pomoc. W wyniku prowadzonych działań na rzecz rodziny pracownicy Działu systematycznie wszczynają postępowania przed Sądem Rodzinnym, Prokuraturą Rejonową i Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krośnie. W 2021 roku do dnia 30 czerwca (mimo trwającej pandemii) ze specjalistycznego poradnictwa skorzystało 90 rodzin (262 osoby).

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, wymagają pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym istotne jest funkcjonowanie oraz rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki nad dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym. I tym potrzebom odpowiada realizacja kolejnego zadania naszego Ośrodka, który kładzie szeroki nacisk na rozwój placówek wsparcia dziennego.

INSTYTUCJONALNE ZASOBY W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY NA TERENIE GMINY MIASTO KROŚNIE

Tab. Nr 9. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny

Lp.	Nazwa placówki – organ prowadzący	Rodzaj prowadzonej działalności
1.	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie Placówka Wsparcia Dziennego „Ogródek Jordanowski” w Krośnie	pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkole i przedszkolu, praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne, aktywizacja społeczno-zawodowa, edukacja rodziców, wspieranie aktywności lokalnej dzienna placówka opiekuńcza, której zadaniem jest organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym rozwój ich zainteresowań, prowadzenie pomocy w nauce, dożywianie, pomoc w kryzysach szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych, współdziałanie z wychowankami, ich rodzinami oraz innymi instytucjami w celu tworzenia warunków sprzyjających rozwojowi dzieci i młodzieży
2.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Krośnie	pełni funkcję opiekuńczo-wychowawczą typu dziennego tzn. organizacja wypoczynku, pomoc w nauce, zajęcia rekreacyjne, dożywianie
3.	Polski Komitet Pomocy Społecznej w Krośnie	udzielanie pomocy żywnościowej oraz rzeczowej mieszkańcom, prowadzenie usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, organizowanie spotkań okolicznościowych połączonych z rozdawaniem paczek żywnościowych
4.	Polski Czerwony Krzyż w Krośnie	pomoc socjalna, organizacja i promocja honorowego krwiodawstwa, prowadzenie grup wolontariuszy, działalność opiekuńcza prowadzenie punktów opieki nad chorym w domu, paczki dla potrzebujących

5.	Grupy wsparcia i grupy psychoedukacyjne dla osób uzależnionych i ich rodzin, w tym: grupa psychoedukacyjna dla osób współuzależnionych, terapia indywidualna dla osób nadużywających alkoholu i osób uzależnionych	działania terapeutyczne dla osób i ich rodzin z problemami uzależnienia, zajęcia profilaktyczne w tym zakresie wskazanie możliwości wspólnego uporania się z trudnościami życia codziennego, a także zapobieganie w sprawach bezradności, w sprawach opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci
6.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Krośnie	działania edukacyjne i informacyjne dla rodzin w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, działania motywacyjne w kierunku podejmowania terapii odwykowych, programy profilaktyczne promujące trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież szkolną oraz dorosłych, poradnictwo prawne
7.	Placówki oświatowe	działalność edukacyjno-wychowawcza wsparcie dla rodziców i dzieci
8.	Placówki ochrony zdrowia	działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej.
9.	Zespół Interdyscyplinarny	wsparcie i pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
10.	Regionalne Centrum Kultury Pogranicza w Krośnie	działalność w dziedzinie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury wśród dzieci, młodzieży oraz dorosłych, poprzez organizowanie różnorodnych form zespołowego uczestnictwa w kulturze
11.	Parafie z terenu gminy	działalność charytatywna, promowanie pozytywnego wizerunku rodziny
12.	Organizacje pozarządowe	działalność w zakresie organizowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży
13.	Dom Dziecka im. Ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Krośnie	placówka całodobowa, funkcja opiekuńczo-wychowawcza i socjalizacyjna nad dziećmi pozbawionymi opieki i wychowania rodziny biologicznej

Opracowanie własne MOPR Krosno

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, niejednokrotnie potrzebują pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, radzenia sobie z zaburzeniami zachowania itp. Ważną rolę w sferze pomocy

w opiece i wychowaniu pełnią placówki wsparcia dziennego, które mogą być prowadzone w formie opiekuńczej, specjalistycznej i w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Na terenie Gminy Miasto Krosno do stycznia 2021r. działało 7 świetlic środowiskowych: Placówka Wsparcia Dziennego „Ogródek Jordanowski” oraz podległe jej świetlice działające w ramach utrzymania trwałości projektu pn. „Zwiększenie dostępu do Internetu szansą wszechstronnego rozwoju mieszkańców miasta Krosna”. Wsparcie i opiekę w tych placówkach znajdowało ponad 150 dzieci i młodzieży.

Placówki zlokalizowane były w następujących częściach miasta:

- 1) Osiedlowym Domu Ludowym Turaszówka – ul. Jana Pawła II,
- 2) Dzielnicowym Domu Ludowym Puchatek – ul. Chopina 8,
- 3) Siedzibie OSP Krosno-Polanka ul. Decowskiego 107,
- 4) Dzielnicowym Domu Ludowym Białobrzegi ul. Kopernika 10,
- 5) Szkole Podstawowej nr 5 ul. Grunwaldzka 15,
- 6) Szkole Podstawowej nr 8 ul. Prochownia 7.

Tab. Nr 10. Liczba podopiecznych uczęszczająca do PWD „Ogródek Jordanowski”

Rok	2018r	2019r	2020r
Placówka			
Ogródek Jordanowski	73	68	77
Szkoła Podstawowa nr 8 (Zawodzie)	15	15	15
Dom Ludowy w Polance	14	14	9
Dom Ludowy w Białobrzegach	15	20	20
Dom Ludowy w Turaszówce	13	14	15
Dom Ludowy „Puchatek”	8	10	5
Szkoła Podstawowa nr 5 (Suchodół)	15	15	25
Razem:	153	156	166

Źródło MOPR Krosno

Obecnie placówka wsparcia dziennego na terenie Gminy funkcjonuje w 3 miejscach: Ogródek Jordanowski na ul. Grodzkiej, w Domu Ludowym w Polance oraz w Domu Ludowym Białobrzegi (praca w formie podwórkowej). Od lat największym zainteresowaniem, podobnie jak w latach ubiegłych, cieszy się funkcjonująca na terenie Gminy Miasto Krosno - Placówka Wsparcia Dziennego „Ogródek Jordanowski”.

Organizowane przez specjalistów zajęcia zaspokajają większość potrzeb najmłodszych. Są to między innymi:

- 1) właściwa organizacja czasu,

- 2) kształtowanie nawyków kultury osobistej i współżycia w grupie,
- 3) rozwijanie zainteresowań oraz pogłębianie zdolności uczniów,
- 4) wdrażanie do samodzielnej pracy umysłowej,
- 5) udzielanie pomocy uczniom mającym trudności w nauce,
- 6) organizacja właściwego wypoczynku i kulturalnej rozrywki,
- 7) współpraca i współdziałanie z rodziną i środowiskiem lokalnym.

Głównym celem placówki jest zapewnienie opieki wychowawczej, pomoc w nauce, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień wychowanków, stymulowanie rozwoju dzieci poprzez bezpośrednie oddziaływanie na nie, łagodzenie niedostatków wychowawczych i eliminowanie zaburzeń zachowania.

Najważniejsze tematy organizowanych zajęć to m.in.: Co to jest agresja?, "Stop przemocy", „Nie wyśmiewam się z innych”, „Cukierki – wystrzegaj się obcych dorosłych”, „NIE dla papierosów, NIE dla E-papierosów”, „Owce w sieci” - na temat bezpiecznego i odpowiedzialnego korzystania z Internetu, „Odkrywamy nasze wartości”, „Zdrowy styl życia”, „Savoir vivre przy stole”, „Człowiek cenniejszy niż złoto”, „Wielka zielona złość”, „Okruchy szczęścia, wielka wartość małych rzeczy”.

W ramach podejmowanych działań zorganizowano:

- 1) zajęcia profilaktyczne, działania ukierunkowane na zapobieganie wystąpieniu choroby lub zmniejszenie ryzyka jej rozwoju,
- 2) konkursy plastyczne: „Internet to nie wszystko-pasje i uczucia chronią nas od zepsucia”, „Moja świąteczna choinka”,
- 3) zajęcia muzyczne (karaoke),
- 4) zajęcia z języka migowego,
- 5) zajęcia z języka angielskiego,
- 6) zajęcia z języka polskiego,
- 7) zajęcia szachowe,
- 8) zajęcia instruktarzowe z zakresu gry w bilard, a następnie ligę bilardową,
- 9) turnieje, zawody, letnią i zimową olimpiadę sportową, grę terenową,
- 10) doświadczenia fizyczno-chemiczne,
- 11) projekcję filmową – „Świetlicowe kino” (w każdy czwartek),

12) „Spotkanie z książką” wizyty gościa z biblioteki publicznej,

13) spotkanie z przedstawicielami Policji, Straży Miejskiej.

Praca z rodziną jest procesem złożonym i długotrwałym. Efekty pracy z rodzinami w przeważającym stopniu zależą od aktywności rodzin, otwarcia się na otrzymywane wsparcie, chęci wprowadzenia w swoim życiu zmian. Problemy rodzin mają często wielowymiarowy charakter i ich rozwiązywanie wymaga dużej znajomości problemu i zintegrowanej współpracy instytucjonalnej.

V. Analiza SWOT lokalnego systemu wspierania rodziny na lata 2022-2024

W związku z opracowaniem Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miasto Krosno na lata 2022-2024 dokonano analizy SWOT uwzględniając również analizę poprzednio obowiązującego programu na lata 2019-2021. Jest to analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w obszarze wsparcia rodziny, pod kątem udzielenia odpowiedzi odnośnie tego, w jaki sposób ukierunkować działania, by sprzyjały one osiągnięciu założonych celów.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - wykwalifikowana i doświadczona kadra instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; - wspieranie rodzin przez asystentów rodziny – zadaniowy czas pracy dostosowany do potrzeb rodziny; - współdziałanie instytucji z różnych obszarów i ich przedstawicieli w odniesieniu do problematyki wsparcia rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania; - działalność organizacji pozarządowych na rzecz wspierania rodziny; - systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez przedstawicieli systemu wspierania rodziny w ramach szkoleń oraz superwizji; - zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży poprzez działalność placówki wsparcia dziennego;	<ul style="list-style-type: none"> - bierność i niewielkie zaangażowanie rodzin we współpracę z asystentem rodziny; - niewielkie zainteresowanie rodzin oferowanymi formami pomocy w procesie wychowawczym; - brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych; - długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka; - rotacja pracowników na stanowiskach specjalistów do pracy z rodziną; - mała ilość placówek wsparcia dziennego; - deficyt rodzin wspierających; - niewystarczająca oferta wsparcia dla rodzin z dziećmi ze szczególnymi potrzebami;

<ul style="list-style-type: none"> - bogata oferta zajęć dla dzieci, młodzieży, dorosłych oferowana w ramach prowadzonej placówki wsparcia dziennego „Ogródek Jordanowski”; - realizowanie działań edukacyjnych dla rodziców m.in. w formie zajęć warsztatowych „Szkoła dla rodziców”; 	<ul style="list-style-type: none"> - słaby dostęp do specjalistów dla rodzin z dziećmi ze specjalnymi potrzebami zdrowotnymi i edukacyjnymi (psycholog, psychiatra dziecięcy, neurolog dziecięcy itp.); - brak dziennych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu specjalistyczno-terapeutycznego; - długi termin oczekiwania na konsultacje lekarskie, oczekiwania na rehabilitację; - niski poziom infrastruktury na rzecz pomocy i wsparcia dla małych dzieci; brak ośrodków specjalizujących się w wielospecjalistycznej diagnozie dzieci;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - polityka prorodzinna państwa, w tym możliwość realizacji rządowych programów wsparcia rodzin; - zmniejszenie skali ubóstwa w rodzinach; - rosnąca liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz powszechność opieki przedszkolnej; - optymalne wykorzystanie zasobów istniejących placówek wsparcia dziennego jako działań profilaktycznych, wpływających na proces deinstytucjonalizacji systemu wsparcia dziecka i rodziny; - możliwość korzystania z doświadczenia zatrudnionych asystentów rodziny i koordynatorów pieczy zastępczej; - dalszy rozwój form wsparcia dla rodzin biologicznych; - integracja podmiotów i zapewnienie interdyscyplinarnych działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień, w tym wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych z powodu uzależnień; - rozszerzenie działań placówki wsparcia dziennego poprzez utworzenie oddziałów placówki w innych dzielnicach; 	<ul style="list-style-type: none"> - postrzeganie Ośrodka Pomocy Rodzinie jako instytucji przyznającej jedynie świadczenia pieniężne; - rosnąca liczba rodzin nie podejmujących współpracy w kierunku powrotu dziecka przebywającego w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej; - długotrwałe uzależnienie rodzin od świadczeń pomocy społecznej; - występowanie patologii społecznej (alkoholizmu, przestępczości, syndromu wyuczonej bezradności, bierności); - zmiany w stylu życia młodych ludzi - niechęć do podejmowania zobowiązań i odpowiedzialności za drugiego człowieka; - opóźnianie wieku zakładania rodzin;

<ul style="list-style-type: none"> - rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie gminy; - rozwój poradnictwa specjalistycznego; - podnoszenie kompetencji osób pracujących z rodzinami; 	
--	--

VI. CELE I ZADANIA PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY

Zadaniem Programu jest zapewnienie rodzinom i ich dzieciom na terenie Gminy Miasto Krosno wielowymiarowego i zintegrowanego systemu wsparcia, szczególnie w sytuacjach kryzysu i w obliczu trudności życiowych.

Celem głównym Programu jest wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie Miasto Krosno.

Cel szczegółowy 1

Wielokierunkowa praca z rodzinami niewydolnymi w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo- wychowawczej, zagrożonymi odebraniem dziecka oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcji.

Cel szczegółowy 2

Zapobieganie powstawaniu nagłych problemów rodzinnych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących sytuacji kryzysowych.

Cel szczegółowy 3

Przeciwdziałanie marginalizacji oraz degradacji społecznej rodzin poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.

Cel szczegółowy 4

Zapobieganie niedostosowaniu społecznego dzieci i młodzieży.

Cel szczegółowy 5

Zapobieganie uzależnieniom, w tym od alkoholu, od środków odurzających i środków psychoaktywnych.

Cel szczegółowy 6

Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy 1

Wielokierunkowa praca z rodzinami niewydolnymi w zakresie sprawowania funkcji opiekuńczo- wychowawczej, zagrożonymi odebraniem dziecka oraz przeciwdziałanie ich dysfunkcji

Zadania	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
<p>- zapewnienie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej m.in. poprzez przydzielenie rodzinie asystenta rodziny;</p> <p>-zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego, konsultacji oraz pracy socjalnej w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego wypełniania powierzonych im funkcji;</p> <p>-systematyczne monitorowanie rodzin przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów mających kontakt z rodziną;</p> <p>-umożliwienie i wspieranie doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów rodziny, poprzez udział w warsztatach i innych formach edukacji;</p>	<p>-liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, liczba dzieci w tych rodzinach;</p> <p>-ilość rodzin z którymi asystent rodziny zakończył współpracę i z jakiego powodu;</p> <p>- liczba dzieci pozostawionych w środowisku rodzinnym dzięki pracy asystentów i pracowników socjalnych;</p> <p>-liczba dzieci, które powróciły do środowiska rodzinnego z pieczy zastępczej;</p> <p>-liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym;</p> <p>-ilość udzielonych porad osobom i rodzinom pozostającym w kryzysie;</p> <p>-liczba osób korzystających z różnych form terapii i grup wsparcia;</p> <p>- liczba napływających wniosków o przydzielenie asystenta rodziny;</p>	<p>-stworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w ich środowisku naturalnym (w rodzinach biologicznych);</p> <p>-koordynacja działań wszystkich instytucji i służb zobligowanych do wspierania rodziny niewydolnej w kierunku poprawy jej sytuacji, poprzez kompleksowe działania ukierunkowane na pracę z całą rodziną;</p> <p>-osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilizacji życiowej;</p> <p>- niedopuszczanie do umieszczania dzieci w różnych formach pieczy zastępczej;</p>
<p>Cel szczegółowy 2 Zapobieganie powstawaniu nagłych problemów rodzinnych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących sytuacji kryzysowych</p>		
<p>-zapewnienie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, prawnego , socjalnego i terapeutycznego rodzinom zagrożonym kryzysem poprzez</p>	<p>-ilość udzielonych porad osobom i rodzinom pozostającym w kryzysie;</p> <p>- ilość osób korzystających</p>	<p>-przywrócenie równowagi i prawidłowego funkcjonowania rodzin dotkniętych sytuacjami kryzysowymi;</p>

<p>działalność Działu Interwencji Kryzysowej;</p> <p>-zapewnienie schronienia w sytuacji podejrzenia doznawania przemocy;</p> <p>-profilaktyka w postaci poradnictwa socjalnego jako wsparcie udzielane rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji której konsekwencją jest umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej;</p>	<p>z różnych form terapii i grup wsparcia;</p> <p>- ilość osób, którym udzielono schronienia w Hostelu;</p>	<p>-zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie przez podejmowanie interdyscyplinarnych działań w tym kierunku;</p>
<p>Cel szczegółowy 3 Przeciwdziałanie marginalizacji oraz degradacji społecznej rodziny poprzez zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny</p>		
<p>-udzielanie pomocy rzeczowej w formie produktów żywnościowych w ramach programu FEAD;</p> <p>-zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, w tym przyznawanie zasiłków pieniężnych;</p> <p>-objęcie dożywianiem uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w postaci ciepłego posiłku;</p> <p>-dofinansowanie wydatków związanych z dożywianiem dzieci uczęszczających do placówek wsparcia dziennego;</p>	<p>- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej;</p> <p>- liczba rodzin i osób objętych pomocą w ramach programu FEAD;</p> <p>- liczba dzieci objętych dożywianiem w szkołach podstawowych i gimnazjach;</p> <p>- liczba dzieci korzystających z dożywiania w placówkach wsparcia dziennego;</p>	<p>zapewnienie rodzinom podstawowych potrzeb materialno-bytowych;</p>
<p>Cel szczegółowy 4 Zapobieganie niedostosowaniu społecznego dzieci i młodzieży</p>		
<p>-monitorowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym przez pracowników socjalnych i asystentów rodziny;</p> <p>- utrzymanie stałej współpracy z kuratorami sądowymi oraz pedagogami szkolnymi;</p> <p>- zagospodarowanie czasu</p>	<p>-liczba placówek wsparcia dziennego;</p> <p>-liczba dzieci, które uczestniczyły w zajęciach oferowanych przez placówki wsparcia dziennego;</p> <p>-liczba dzieci pozostawionych w środowisku rodzinnym</p>	<p>- zapewnienie dzieciom i młodzieży opieki i rozwoju ich zainteresowań w środowiskowych formach opieki;</p> <p>-stworzenie warunków do prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w ich</p>

<p>wolnego dzieci z rodzin przeżywających trudności poprzez udział w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego;</p> <p>- wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dzieci;</p> <p>- wspieranie rozwoju placówek wsparcia dziennego;</p>	<p>dzięki pracy asystentów rodzin i pracowników socjalnych;</p> <p>- liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, którym przydzielono nadzór kuratora;</p> <p>-liczba rodzin objętych wsparciem asystenta na mocy postanowienia Sądu;</p>	<p>środowisku rodzinnym;</p>
<p>Cel szczegółowy 5 Zapobieganie uzależnieniom, w tym: od alkoholu, od środków odurzających i substancji psychoaktywnych</p>		
<p>- profilaktyka , edukacja oraz wczesna interwencja w rodzinach zagrożonych uzależnieniem;</p> <p>- intensyfikacja działań podejmowanych w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;</p> <p>-tworzenie warunków do rozwoju grup wsparcia dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, w tym: grup dla osób współuzależnionych, terapii indywidualnej dla osób nadużywających alkoholu i osób uzależnionych;</p> <p>- profilaktyka w postaci prowadzonych prelekcji, wykładów i szkoleń dla uczniów szkół podstawowych , gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych –celem wypracowania prawidłowych postaw i nabycia wiedzy na temat rodzajów uzależnień, ich konsekwencji, oddziaływań profilaktycznych i podejmowania interwencji w tym zakresie;</p>	<p>- liczba osób uczestniczących w proponowanych formach wsparcia;</p> <p>- liczba wykładów i prelekcji zorganizowanych dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych na temat uzależnień i konsekwencji ich używania;</p>	<p>-neutralizowanie przypadków patogenicznego oddziaływania środków uzależniających na funkcjonowanie członków rodzin;</p> <p>- podniesienie świadomości i wiedzy dzieci i młodzieży na temat uzależnień oraz ich negatywnego wpływu na funkcjonowanie w rodzinie;</p>

Cel szczegółowy 6**Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej**

<p>- praca asystenta rodziny i pracowników socjalnych – jako motywacja do działań umożliwiających powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do ich środowiska rodzinnego poprzez wzbudzenie i podtrzymywanie motywacji rodzin biologicznych do współpracy, gotowości do podjęcia zmiany sytuacji życiowej, żywego uczestnictwa w życiu ich dziecka, gotowości przyjęcia współodpowiedzialności za jego wychowanie i opiekę;</p> <p>-pomoc w przywróceniu równowagi rodzinie;</p> <p>- uświadomienie rodzicom biologicznym oraz ich dzieciom ról społecznych i podjęcie obowiązków przypisanych tym rolom zgodnie z oczekiwaniami społeczeństwa, poprzez działanie grup wsparcia lub prowadzenie szkoleń dla rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;</p> <p>-działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie zagrożeniom prawidłowego rozwoju dziecka i funkcjonowania rodziny w środowisku poprzez m.in. wspieranie rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez porady socjalne, psychologiczne, terapeutyczne, pedagogiczne</p>	<p>- liczba dzieci, które powróciły do środowiska rodzinnego z pieczy zastępczej;</p> <p>-liczba osób i rodzin korzystających z proponowanych form wsparcia;</p> <p>- liczba szkoleń dla rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;</p> <p>- liczba rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej objętych wsparciem asystenta rodziny;</p>	<p>-przywrócenie rodzinom biologicznym zdolności do sprawowania właściwej opieki nad dziećmi, a tym samym powrót ich dzieci do rodziny naturalnej;</p>
--	---	--

VII. PODSTAWOWE ZAGADNIENIA DOTYCZĄCE PIECZY ZASTĘPCZEJ

W przypadku niemożności zapewnienia dzieciom opieki i wychowania przez rodziców biologicznych organizowana jest piecza zastępcza. Ideą pieczy zastępczej jest czasowe zapewnienie opieki i wychowania dzieciom, których rodzice na mocy postanowienia Sądu zostali ograniczeni lub pozbawieni władzy rodzicielskiej lub ta władza została im zawieszona.

Jednym z zadań pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywanie trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczenia straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokajania potrzeb dzieci przede wszystkim emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno–rekreacyjnych.

Ustawa z dnia z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewiduje dwie formy sprawowania pieczy zastępczej:

- 1) forma rodzinna,
- 2) forma instytucjonalna.

Jedną z podstawowych i najbardziej pożądanых form rodzinnej opieki zastępczej jest rodzina zastępcza. Głównym jej zadaniem jest zapewnienie właściwych warunków wychowania i rozwoju dziecka pozbawionego szansy wychowania w rodzinie biologicznej. Jest formą czasową. Rodzina zastępcza ze strony Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na bieżąco jest wspierana pracą koordynatora rodziny.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które łącznie:

- a) dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej,
- b) posiadają i posiadały pełnię władzy rodzicielskiej,
- c) wypełniają obowiązek alimentacyjny,
- d) mają pełną zdolność do czynności prawnych,

- e) są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- f) przebywają na terenie Rzeczypospolitej Polskiej,
- g) zapewniają odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb;

Rodzinna piecza zastępcza:

Rodzina zastępcza:

- 1) rodzina zastępcza spokrewniona, którą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący/ będąca krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
- 2) rodzina zastępcza niezawodowa, którą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędąca/ niebędący krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
- 3) rodzina zastępcza zawodowa, jest to rodzina z którą starosta zawiera umowę o pełnienie tej funkcji, tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędącymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka: rodzina zastępcza pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego – jest to rodzina zastępcza, w której umieszcza się dziecko do czasu unormowania jego sytuacji, nie dłużej niż na okres 4 miesięcy (w szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinie zastępczej);
- 4) rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna – rodzina zastępcza, w której umieszcza się w szczególności dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i dzieci umieszczone na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich lub małoletnie matki z dziećmi.

Rodzinny dom dziecka

tworzony jest przez małżonków lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim, sprawujących/ą opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej

Rodzina zastępcza powinna zapewnić dziecku całodobową opiekę i wychowanie, a w szczególności dostęp do świadczeń zdrowotnych, zapewnić właściwą edukację i wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, zapewnić rozwój uzdolnień

i zainteresowań, a także zaspokoić jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne. Jeżeli sąd nie postanowi inaczej, dziecko przebywające w pieczy zastępczej ma prawo do kontaktu z rodzicami lub innymi członkami rodziny. Dziecko powinno mieć również poczucie tego, że rodzina zastępcza zapewnia mu ochronę przed ingerencją w jego życie prywatne. Przede wszystkim rodzina zastępcza powinna traktować dziecko przebywające w pieczy zastępczej w sposób sprzyjający godności i wartości osobistej.

Instytucjonalna piecza zastępcza:

1. Placówka opiekuńczo – wychowawcza:

- a) *typu socjalizacyjnego* – zapewniająca całodobową opiekę i wychowanie nad dziećmi powyżej 10 roku życia, których rodzice trwale lub okresowo nie mogą lub nie potrafią stworzyć im właściwych warunków życia i rozwoju;
- b) *typu interwencyjnego* – zapewniająca doraźną opiekę nad dzieckiem powyżej 10 roku życia w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia opieki;
- c) *typu specjalistyczno – terapeutycznego* – zapewniająca opiekę nad dziećmi powyżej 10 roku życia o indywidualnych potrzebach, w tym: posiadające orzeczenie o niepełnosprawności lub o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności, dziećmi wymagającymi stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii oraz wymagającymi wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.
- d) *typu rodzinnego* – zapewniająca opiekę dzieciom w różnym wieku, w tym dorastającym i usamodzielniającym się, umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu, w tym samym czasie w placówce tego typu nie może przebywać więcej niż 8 wychowanków.

2. Regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna - są w niej umieszczane dzieci wymagające szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagający specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo – wychowawczej,

- w placówce tego typu można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 30 dzieci.

3. Interwencyjny ośrodek preadopcyjny:

- umieszcza się w nim dzieci do ukończenia 1 roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej,
- w ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

1. Diagnoza – rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Gminy Miasto Krosno

Na dzień 30.11.2021r. pozbawionych opieki rodziców biologicznych było 58 dzieci z terenu Gminy Miasto Krosno. Jak wynika z danych MOPR w Krośnie najczęściej do rodzin zastępczych trafiają dzieci rodziców o ograniczonej bądź zawieszanej władzy rodzicielskiej. Dzieci z uregulowaną sytuacją prawną (pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców biologicznych) zgłaszane są niezwłocznie do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Oddział Ośrodek Adopcyjny w Rzeszowie, który wszczyna procedurę adopcyjną. W okresie obowiązywania dotychczasowego Programu tj. od 2019 r. do dnia opracowania Programu z terenu Gminy Miasto Krosno do adopcji trafiło 2 dzieci.

Opieka zastępcza nad dziećmi pochodzącymi z terenu miasta Krosna, na dzień 30 listopada 2021 r. sprawowana była w różnych formach:

- 1) 34 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych mieszkających na terenie Krosna, w tym:
  - 23 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych z dzieckiem,
  - 5 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych,
  - 6 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych;
- 2) 11 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych mieszkających w innych miastach, w tym:
  - 3 dzieci przebywało w rodzinie zastępczej spokrewnionej z dzieckiem,
  - 2 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych niezawodowych,
  - 6 dzieci przebywało w rodzinie zastępczej zawodowej w tym: 2 dzieci w rodzinnym domu dziecka,
- 3) 13 dzieci przebywało w placówce opiekuńczo-wychowawczej w tym:
  - 8 dzieci w placówce na terenie Gminy Miasto Krosno,
  - 5 dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w innych powiatach.

Jak wynika z prowadzonej diagnozy najczęstszymi przyczynami powodującymi konieczność odizolowania dzieci od rodziców są: niewydolność wychowawcza, alkoholizm, przemoc, opuszczenie dziecka (w tym porzucenie i wyjazd za granicę), przewlekła choroba, sieroctwo, półsieroctwo, a także nasilająca się tendencja do związków nieformalnych, w których dzieci nie zawsze są akceptowane przez partnerów rodziców biologicznych. Tym elementom bardzo często towarzyszy trudne do przezwyciężenia ubóstwo materialne czy niezaradność życiowa.

Tabela Nr 11. Przyczyny umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej – stan na dzień 30.11.2021r.

Przyczyny umieszczenia w pieczy zastępczej	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych		
	spokrewnionych	niezawodowych	zawodowych
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	9	5	6
Uzależnienie rodziców	10	3	1
Półsieroctwa	2	4	–
Sieroctwo	2	–	–
Pobyty w Zakładzie karnym	4	–	1

Źródło: MOPR Krosno

Tabela Nr 12. Wiek dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej – stan na dzień 30.11.2021r.

	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych		
	spokrewnionych	niezawodowych	zawodowych
Dzieci w pieczy zastępczej w wieku	27	12	8
Poniżej 1 r.ż	–	1	–
Od roku do 4 lat	–	1	3
4-6 lat	3	2	–
7-13 lat	12	3	3
14-17	4	5	–
18-24	8	–	2

Źródło: MOPR Krosno

Zgromadzone dane wskazują, iż najwięcej dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej jest w wieku między 7-13 rokiem życia, następnie w przedziale wiekowym od 18-24 roku życia.

Tabela Nr 13. Okres przebywania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej – stan na dzień 30.11.2021r.

Typ rodzin zastępczych	Do 3 m-cy	powyżej 3 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	powyżej 3 lat
Rodziny zastępcze spokrewnione	–	1	–	5	2	19
Rodziny zastępcze niezawodowe	–	–	2	–	–	10
Rodziny zastępcze zawodowe	–	2	–	–	4	2

Źródło: MOPR Krosno

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli widać, że czas pobytu dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w Gminie Miasto Krosno w większości przypadków przekracza 3 lata we wszystkich typach rodzin zastępczych. Mimo czasowości pieczy zastępczej, dzieci bez możliwości przysposobienia czy powrotu pod opiekę rodziny biologicznej, często pozostają w pieczy do czasu usamodzielnienia.

Dziecko w rodzinie zastępczej może pozostać do osiągnięcia pełnoletności, jednak nie dłużej niż do 25 roku życia - w przypadku podjęcia dalszego kształcenia. W wyniku zmiany sytuacji prawnej dziecka (przywrócenia lub pozbawienie władzy rodzicielskiej) może wcześniej ustać potrzeba sprawowania dalszej pieczy zastępczej. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem, brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Stanowi to ważny czynnik do realizacji głównego celu programu w postaci umożliwienia powrotu dzieci do ich środowiska naturalnego. Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci, które w ostatnich trzech latach powróciły do rodzin biologicznych bądź trafiły do rodzin adopcyjnych.

Tabela nr 14. Liczba dzieci z Gminy Miasto Krosno, które wróciły do rodziców biologicznych bądź trafiły do rodzin adopcyjnych:

Rok	Liczba dzieci, które wróciły do rodziców biologicznych	Liczba dzieci, które trafiły do rodzin adopcyjnych	Liczba osób, które się usamodzielnily
2019	2	1	–
2020	3	–	1
2021 (na dzień 30.11.2021r.)	2	1	1

Źródło: MOPR Krosno

2. Charakterystyka rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta Krosna

W Krośnie obecnie funkcjonuje łącznie 36 rodzin zastępczych, w których przebywa 47 dzieci, z tego 22 rodziny to rodziny spokrewnione z dzieckiem (przebywa tam 27 dzieci), tworzone przez wstępnych lub rodzeństwo dziecka, 11 rodzin to rodziny niezawodowe, w których często opiekunów i dzieci nie łączy bliskie pokrewieństwo. W takich rodzinach przebywa 12 dzieci. 8 dzieci przebywa w 3 rodzinach zastępczych zawodowych, funkcjonujących na terenie Gminy Miasto Krosno – zgodnie z założeniami limitu tych rodzin, wynikającego z dotychczas obowiązującego Programu.

Zdecydowanie dominującym typem opieki zastępczej jest rodzina spokrewniona z dzieckiem. Rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem stanowią 60% ogólnej liczby rodzin zastępczych. Sąd opiekuńczy ustanawiając rodzinę zastępczą dla dziecka w pierwszej kolejności kieruje się związkiem emocjonalnym z najbliższą rodziną. Pierwszeństwo więc do sprawowania opieki zastępczej mają osoby spokrewnione z dzieckiem, które bardzo często jednak wymagają wsparcia i pomocy w należyтым sprawowaniu takiej opieki. Zdarza się, iż są to rodziny, które same wcześniej były niewydolne wychowawczo i nie umiały właściwie wychować swoje dziecko. Koniecznym jest więc objęcie tych rodzin dodatkowym wsparciem i pomocą – w formie pracy koordynatora rodziny.

Poniżej przedstawione tabelarycznie dane ilustrują liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na przełomie 3 ostatnich lat tj. w czasie obowiązywania Programu na lata 2019-2021 . Pokazują one, że na terenie Gminy Miasto Krosno podobnie jak w latach ubiegłych zdecydowaną większość stanowiły i stanowią rodziny zastępcze spokrewnione tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie bądź rodzeństwo, następnie rodziny

zastępcze niezawodowe, które w większości stanowią rodziny spokrewnione z dziećmi w linii bocznej.

Tabela Nr 15. Liczba rodzin zastępczych w podziale na typy rodzin zastępczych

ROK	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinny Dom Dziecka
2019	23	11	4	–
2020	26	12	3	–
2021 (na dzień 30.11.2021r.)	22	11	3	–

Źródło: Dane MOPR Krosno

Tabela Nr 16. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w podziale na typy rodzin zastępczych

Rok	Rodziny spokrewnione	Rodziny niezawodowe	Rodziny zawodowe	Rodzinny dom dziecka
2019	29	12	8	–
2020	32	14	7	–
2021 (na dzień 30.11.2021r.)	27	12	8	–

Źródło: MOPR Krosno

Tabela nr 17. Stopień pokrewieństwa pomiędzy dzieckiem, a rodziną zastępczą na dzień 30.11.2021 r.

Rodzice zastępczy	Liczba rodzin	Ilość dzieci
Dziadkowie	21	25
Rodzeństwo	1	2
Dalsi krewi	5	5
Osoby niespokrewnione	9	15
Razem	36	47

Źródło: MOPR w Krośnie

Małoletnie dzieci trafiające do pieczy zastępczej umieszczane są nie tylko na terenie miasta Krosna. Często zdarza się, że na terenie Gminy Miasto Krosno zamieszkują osoby bliskie dziecku pochodzącego z tereny innego powiatu wobec którego Sąd zastosował

umieszczenie w pieczy zastępczej. Zdarza się także, że jeżeli na terenie któregoś z powiatu brak miejsc w pieczy zastępczej, które pozwalałyby zrealizowanie postanowienie Sądu, miejsce takie poszukiwane jest w innych powiatach. W związku z tym zachodzi konieczność zawarcia porozumień, które określają szczegółowe warunki finansowania dzieci w pieczy zastępczej. Właściwość finansowa samorządu rodzi zobowiązanie do pokrywania świadczeń z tym związanych. Ilość zawartych porozumień dotyczących pobytu dziecka w rodzinie zastępczej i w placówce opiekuńczo – wychowawczej przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 18. Porozumienia dotyczące umieszczania dzieci w pieczy zastępczej

Lata	Porozumienia dotyczące dziecka w rodzinie zastępczej		Porozumienia dotyczące dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej	
	Ilość dzieci pochodzących z Krosna umieszczanych poza Krosnem	Ilość dzieci umieszczonych w Krośnie pochodzących z innych powiatów	Ilość dzieci pochodzących z Krosna umieszczanych poza Krosnem	Ilość dzieci umieszczonych w Krośnie pochodzących z innych powiatów
2019	10	12	7	10
2020	10	13	6	9
2021 na dzień 30.11.2021r.	11	15	5	5

Źródło: MOPR Krosno

Jak wynika z prowadzonej dokumentacji rośnie niestety ilość dzieci, które wymagają stałej opieki lekarskiej oraz posiadających orzeczenia o niepełnosprawności. Ponadto zauważa się, że coraz częściej pojawiającą się diagnozą wśród dzieci z niepełnosprawnościami jest autyzm. Z tych względów na terenie Gminy Miasto Krosno istnieje pilna potrzeba tworzenia niezawodowych lub zawodowych rodzin zastępczych zapewniających dzieciom szerokie możliwości rozwoju, a dzieciom z niepełnosprawnościami ich niezbędną rehabilitację tak w sferze emocjonalnej jak i społecznej - w warunkach rodzinnych.

Tabela nr 19. Dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej, w tym dzieci zaliczone do osób niepełnosprawnych (na dzień 30.11.2021r.)

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej					
	Rodziny zastępcze spokrewnione	W tym dzieci niepełnosprawne	Rodziny zastępcze niezawodowe	W tym dzieci niepełnosprawne	Rodziny zastępcze zawodowe	W tym dzieci niepełnosprawne
2019	29	2	12	1	8	1
2020	32	5	14	1	7	1
2021	27	6	12	2	9	3

Źródło: MOPR Krosno

Mimo środków jakie przeznaczane są na realizację zadań związanych z pieczą zastępczą, korzyści jakie przynosi umieszczanie dzieci w rodzinach zastępczych, biorąc pod uwagę ich dobro, kształtowanie prawidłowych postaw społecznych jak i w odniesieniu do kosztów jakie ponoszone są w tym zakresie przez Gminę Miasto Krosno – są pozytywnie wymierne i należy nadal podążać w tym kierunku.

Należy zaznaczyć bowiem, iż średni koszt utrzymania jednego dziecka w pieczy rodzinnej obecnie oscyluje w granicach 1 131 zł, koszt utrzymanie dziecka w placówce (Krosno) – to obecnie koszt rzędu 3 576,83 zł.

Tabela nr 20. Miesięczne koszty ponoszone przez Gminę Miasto Krosno na utrzymanie dziecka w pieczy zastępczej w 2021r.

Rodzaj	Koszt utrzymania jednego dziecka/ miesięcznie	Wynagrodzenie dla rodziny zastępczej
Rodzina zastępcza spokrewniona	746,00 zł	–
Rodzina zastępcza niezawodowa	1 131,00 zł	–
Rodzina zastępcza zawodowa	1 131,00 zł	2 046,00 zł brutto 2 352 zł brutto w przypadku rodziny zastępczej zawodowej specjalistycznej
Instytucjonalna piecza zastępcza	3 576,83 zł	–

Źródło: MOPR w Krośnie

Jak wynika z powyższych danych koszt utrzymania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest porównywalny z kosztem utrzymania zawodowej rodziny zastępczej oraz przebywającego w niej dziecka.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na każde umieszczone dziecko przysługują świadczenia stałe :

- świadczenie pieniężne, wypłacane w okresach miesięcznych na utrzymanie dziecka, uzależnione od rodzaju rodziny zastępczej,
- świadczenia dodatkowe uzależnione od sytuacji zdrowotnej czy niedostosowania społecznego dziecka (obecnie dodatek wysokości 227 zł na każde dziecko).

Nadto rodziny zastępcze mogą korzystać ze świadczeń fakultatywnych w postaci :

- 1) jednorazowe świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- 2) dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
- 3) świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń - okresowo lub jednorazowo,
- 4) rodzina zastępcza zawodowa i niezawodowa może otrzymywać środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym, w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową lub zawodową na:
  - czynsz, wynajem, energię elektryczną oraz ciepłą, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, antenę zbiorczą, abonament radiowy i telewizyjny, usługi telefoniczne itp.
  - remonty - powyższe świadczenie przyznawane jest jedynie w przypadku, gdy w rodzinie przebywa powyżej trojga dzieci.

3. Instytucjonalna Piecza Zastępcza

Kierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo -wychowawczej na pobyt całodobowy powinno następować dopiero wtedy, kiedy zostały wyczerpane możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej. Pobyt dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej, zgodnie z zaleceniami ustawy, ma charakter przejściowy, czyli do momentu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, adopcji lub umieszczenia w rodzinnej pieczy.

Na terenie Gminy Miasto Krosno funkcjonuje niepubliczna placówka opiekuńczo - wychowawcza – Dom Dziecka im. Ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Krośnie, z siedzibą przy ul. Grodzkiej 2, prowadzona przez Zgromadzenie Sióstr św. Józefa – Prowincja Tarnowska. Placówka dostosowała się do obowiązujących przepisów określonych w ustawie z dnia z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i zgodnie z decyzją Wojewody Podkarpackiego otrzymała zgodę na prowadzenie placówki opiekuńczo - wychowawczej typu socjalizacyjnego z regulaminową liczbą 14 miejsc.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, działając z upoważnienia Prezydenta Miasta Krosna, realizuje postanowienia Sądu zarządzające umieszczanie małoletnich dzieci w całodobowych placówkach opiekuńczo- wychowawczych. W tym zakresie współpracuje z Dyrektorem Domu Dziecka w Krośnie, wydaje odpowiednie skierowanie oraz kompletuje niezbędną dokumentację, dotyczącą przyjęcia dziecka. W przypadku braku miejsc w lokalnej placówce Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie poszukuje miejsca dla dziecka na terenie innych powiatów. Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie bada indywidualną sytuację socjalno- bytową rodziców biologicznych dzieci umieszczanych w placówkach i ustala odpłatność za pobyt dziecka w danej placówce.

Na dzień 30 listopada 2021 r. w placówce opiekuńczo – wychowawczej na terenie Krosna przebywa 13 wychowanków, w tym 8 wychowanków pochodzących z Gminy Krosno oraz 5 wychowanków z innych powiatów. Główną przyczyną umieszczenia dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest uzależnienie rodziców od alkoholu oraz bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych.

Tabela Nr 21 . Przyczyny umieszczenia dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej – stan na dzień 30.11.2021r.

Przyczyny umieszczenia w pieczy zastępczej	Liczba dzieci w placówce opiekuńczo - wychowawczej
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	5
Uzależnienie rodziców	8

Źródło: MOPR Krosno

Zgromadzone dane będące w dyspozycji MOPR Krosno wskazują, iż najwięcej dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest w wieku między 14-17 rokiem życia.

Tabela Nr 22. Wiek dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej – stan na dzień 30.11.2021r.

Wiek dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej
Dzieci w pieczy zastępczej / w wieku:	13
Poniżej 1 r.ż	-
Od roku do 4 lat	-
4-6 lat	-
7-13 lat	3
14-17	7
18-24	3

Źródło: MOPR Krosno

Dzieciom przebywającym w placówce zapewniana jest całodobowa opieka. Prowadzone są zajęcia socjalizacyjne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, resocjalizacyjne, terapeutyczne, zmierzające do wyrównania braków wychowania w środowisku rodzinnym i przygotowywania ich do życia społecznego. Dom Dziecka zaspokaja każdorazowo niezbędne potrzeby dziecka na poziomie obowiązującego standardu. Krośnieńska placówka opiekuńczo - wychowawcza umożliwi bezpośredni kontakt dzieci z rodzinami biologicznymi (zarówno na terenie placówki, jak też z możliwością urlopowania w domach rodzinnych) lub telefoniczny. Personel stara się angażować rodziny biologiczne do udziału w organizowanych uroczystościach. Działania te służą utrzymaniu więzi, ale także budowaniu prawidłowych relacji rodzicielskich zmierzających do ewentualnego powrotu dzieci do środowisk rodzinnych.

VIII. Usamodzielnienia wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności, rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo – wychowawczą w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu przyznaje się pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie. Warunkiem przyznania tej pomocy jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia określającego w szczególności: zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia, sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Dla systemu pieczy zastępczej bardzo ważne jest wsparcie realizacji procesu usamodzielniania wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy. Pomoc pełnoletnim wychowankom w procesie usamodzielniania ukierunkowany jest na:

- wsparcie w uzyskaniu wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych;
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych;
- realizację świadczeń pieniężnych na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie;
- motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy i pomoc w zakresie poruszania się na rynku pracy.

Pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie dla osoby usamodzielnianej jest przyznawana na wniosek. Warunkiem przyznania pomocy jest:

- 1) wskazanie przez wychowanka (co najmniej rok przed osiągnięciem przez niego pełnoletności) osoby, która podejmie się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia;
- 2) przedstawienie pisemnej zgody tej osoby;
- 3) złożenie indywidualnego programu usamodzielnienia sporządzonego wspólnie z opiekunem, na miesiąc przed uzyskaniem pełnoletności.

Pomoc dla opuszczających pieczę zastępczą związana jest z faktem rozpoczęcia dorosłego życia, służy integracji ze środowiskiem. Osoby te najczęściej nie mogą liczyć na żadną pomoc ze strony swojej rodziny naturalnej, rolę tę pełni opiekun usamodzielnienia.

Opiekun wspólnie z osobą usamodzielnianą opracowuje program usamodzielnienia, który

powinien uwzględniać wszystkie kierunki aktywności życiowej i stanowi kontrakt w sprawie udzielanej pomocy pieniężnej i życiowej. Znacząca część działań podejmowanych przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie skierowana jest na motywowanie usamodzielnionych wychowanków pieczy zastępczej do jak najdłuższego kontynuowania nauki (szkoły ponadgimnazjalne, policealne, studia) oraz zdobywania dodatkowych kwalifikacji i kursów zawodowych, aby mogli odpowiednio przygotować się (m.in. zawodowo) do samodzielnego życia. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie wspierają młodzież opuszczającą rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo - wychowawcze w podejmowaniu właściwych decyzji życiowych, monitorują postępy w nauce i zachęcają do podnoszenia kwalifikacji.

Wysokość pomocy na kontynuowanie nauki na dzień opracowywania niniejszego Programu wynosi nie mniej niż 566 zł miesięcznie.

Natomiast pomoc na usamodzielnienie się uzależniona jest od czasu pobytu dziecka w rodzinie zastępczej bądź placówce opiekuńczo-wychowawczej i wynosi:

- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną nie mniej niż 3 730 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat,
- w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną:

- nie mniej niż 7 458 zł, jeżeli przebywała w pieczy przez okres powyżej 3 lat,
- nie mniej niż 3 370 zł, jeżeli przebywała w pieczy przez okres od 2 do 3 lat,
- nie mniej niż 1 865 zł, jeżeli przebywała w pieczy przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.

Pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasto Krosno korzystali w latach 2019 – 2021 z przysługujących im świadczeń, zostali również objęci pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Wysokość świadczeń oraz liczbę pełnoletnich wychowanków nimi objętych przedstawiają poniższe tabele.

Tabela Nr 23. Wysokość świadczeń wypłaconych osobom usamodzielnianym z rodzinnej pieczy zastępczej

Wysokość świadczeń wg stanu na ostatni dzień roku			
Pomoc na:	2019	2020	2021 na dzień 30.11.2021
kontynuowanie nauki	37 872 zł	46 339 zł	33 471
usamodzielnienie	10 409 zł	3 470 zł	7 458 zł
zagospodarowanie	9 462 zł	3 154 zł	1 695 zł

Źródło: MOPR Krosno

Liczba pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, którzy otrzymali pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie się oraz zagospodarowanie w formie rzeczowej:

a) w roku 2019:

- 8 wychowanków rodzin zastępczych,
- 5 wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych.

b) w roku 2020:

- 9 wychowanków rodzin zastępczych,
- 6 wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych.

c) w roku 2021:

- 9 wychowanków rodzin zastępczych,
- 4 wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela Nr 24. Wysokość świadczeń wypłaconych osobom usamodzielnianym z placówek opiekuńczo – wychowawczych

Lista świadczeń wg stanu na ostatni dzień roku			
Pomoc na:	2019	2020	2021 na dzień 30.11.2021
kontynuowanie nauki	14 407 zł	16 467 zł	16 380 zł
usamodzielnienie	6 939 zł	1 577 zł	6 939 zł
zagospodarowanie	1 577 zł	–	–

Źródło: MOPR Krosno

Największą przeszkodą w życiowym usamodzielnieniu osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze jest brak mieszkania, dlatego jednym z głównych zadań pracowników zajmujących się usamodzielnianymi wychowankami jest pomoc w uzyskaniu

mieszkań socjalnych. Działania prowadzone w obszarze usamodzielnienia muszą uwzględniać niskie aspiracje edukacyjne oraz niezaspokojone potrzeby mieszkaniowe wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Dużą w tym rolę opiekuna usamodzielnienia (wybieranego przez wychowanka planującego się usamodzielniać) i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz ich wzajemnej współpracy z usamodzielnianym wychowankiem i jego rodziną. Usamodzielniani wychowankowie mogą w razie potrzeby korzystać z pomocy specjalistów zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Krośnie, gdzie uzyskują bezpłatną pomoc psychologiczną i prawną i socjalną.

IX. Mieszkanie chronione

Wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą, których sytuacja osobista i rodzinna uniemożliwia powrót do domu rodzinnego, realizując indywidualny program usamodzielniania mogą otrzymać wsparcie w formie skierowania do mieszkania chronionego. Na terenie Gminy Miasto Krosno funkcjonuje 1 mieszkanie chronione, które przeznaczone jest dla 3 wychowanków, opuszczających pieczę zastępczą, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu. Pobyt w mieszkaniu chronionym najczęściej obejmuje okres 1 roku kalendarzowego, jednak może być przedłużony i dostosowany do indywidualnych potrzeb wychowanka. W trakcie pobytu w mieszkaniu chronionym wychowankowie mogą skorzystać ze wsparcia opiekuna mieszkania oraz poradnictwa specjalistycznego.

Na dzień 30 listopada 2021 r. w mieszkaniu chronionym zamieszkiwały 3 pełnoletnie, usamodzielniane wychowanki pieczy zastępczej. 2 z nich to wychowanki placówki opiekuńczo-wychowawczej, 1 to wychowanka rodziny zastępczej spokrewnionej. Opiekunem w/w mieszkania jest koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, który wspiera mieszkanki w sytuacjach problemowych oraz monitoruje ich pobyt w mieszkaniu.

X. Limit rodzin zastępczych

Zgodnie z założeniami poprzednio przyjętych Programów limit rodzin zastępczych na terenie Gminy Miasto Krosno określony został na 4.

31 sierpnia 2020 r. została rozwiązana jedna rodzina zastępcza zawodowa. Powodem decyzji była kilkukrotna, nieuzasadniona odmowa przyjęcia dzieci do pieczy zastępczej, uzasadniana przez rodziców zastępczych podeszłym wiekiem i złym stanem zdrowia.

Obecnie kontynuujemy umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej z 3 funkcjonującymi rodzinami zawodowymi (w tym specjalistyczna rodzina zawodowa oraz rodzina zawodowa ukierunkowana na zapewnienie opieki dzieciom najmłodszym, w tym noworodkom). W przypadku wpływu nowych wniosków limit rodzin zastępczych zawodowych może ulec modyfikacji.

Z uwagi na rosnący deficyt rodzin zastępczych skutkujący brakiem możliwości umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej wysuwa się potrzeba rozważenia utworzenia na terenie Gminy Miasto Krosno - Rodzinnego Domu Dziecka – nie tylko jako zabezpieczenie rozeznaczonych potrzeb, ale także jako alternatywy dla placówki opiekuńczo-wychowawczej, który daje możliwość nierozdzielania rodzeństw (wdrażany proces deinstytucjonalizacji).

XI. Analiza SWOT lokalnego systemu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2022-2024

Analizę SWOT zastosowano jako narzędzie do usystematyzowania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń dotyczącej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - wykwalifikowana i doświadczona kadra instytucji wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; - wykwalifikowane i posiadające doświadczenie w opiece nad dziećmi rodziny zastępcze zawodowe; - wspieranie rodzin przez koordynatorów – zadaniowy czas pracy dostosowany do potrzeb rodziny; - współdziałanie instytucji z różnych obszarów i ich przedstawicieli w odniesieniu do problematyki pieczy zastępczej; - budowanie systemu pieczy zastępczej opartego na rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej; 	<ul style="list-style-type: none"> - długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka; - zbyt mała liczba funkcjonujących rodzin pieczy zastępczej; - niewystarczająca liczba rodzin zastępczych zawodowych, szczególnie rodzin zawodowych - brak rodzinnych domów dziecka; - brak pogotowia rodzinnego; - brak rodzin pomocowych; - wynagrodzenie dla zawodowych rodzin zastępczych niewspółmierne do wykonywanych obowiązków, wydatków, w odniesieniu do sytuacji sprawowania pieczy nad dzieckiem niepełnosprawnym;

<ul style="list-style-type: none"> - działalność organizacji pozarządowych na rzecz wspierania rodziny i pieczy zastępczej; - systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez przedstawicieli systemu pieczy zastępczej w ramach szkoleń oraz superwizji; 	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt mała liczba specjalistów psychiatrii dzieci i młodzieży w publicznych placówkach zdrowia; - brak wystarczającej liczby mieszkań dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej; - brak propozycji pracy dla młodzieży usamodzielniającej się;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - działania promujące rodzinną pieczę zastępczą dla pozyskiwania kandydatów na rodzinę zastępczą; - udział w programach i projektach organizowanych przez MRiPS; - poprawa sytuacji finansowej dzieci w pieczy (dodatek wychowawczy dla dzieci w pieczy zastępczej); - możliwość pozyskiwania środków finansowych na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego - dostęp do środków unijnych; - współpraca z powiatami ościennymi; - współpraca z ośrodkiem adopcyjnym; - przekształcanie dużych placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej w małe placówki; - przekształcanie niezawodowych rodzin zastępczych w zastępcze rodziny zawodowe; - przekształcanie zastępczych rodzin zawodowych w rodzinne domy dziecka; - możliwość korzystania z doświadczenia już zatrudnionych asystentów rodziny i koordynatorów pieczy zastępczej; - lokalna polityka ukierunkowana na rozwój i dofinansowanie pieczy zastępczej oraz promocja działań zmierzających do rozwoju usług związanych z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; 	<ul style="list-style-type: none"> - niewielka ilość zgłoszeń kandydatów do tworzenia rodziny zastępczej, w tym także rodziny zastępczej zawodowej; - tworzenie rodzin zastępczych będących krewnymi dziecka tylko na potrzeby konkretnego przypadku (brak chęci przyjęcia kolejnego dziecka pod opiekę mimo odbytego szkolenia); - wielokrotne odmowy przejęcia opieki nad dzieckiem przez przeszkolone rodziny zastępcze; - problemy wychowawcze związane z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej; - wypalenie zawodowe rodzin zastępczych; - brak współpracy ze strony rodziców biologicznych w celu powrotu dziecka do rodziny; - występowanie patologii zachowania młodzieży i zagrożenie demoralizacją; - powrót osób opuszczających pieczę zastępczą do patologicznego środowiska rodzinnego, brak odpowiednich wzorców wsparcia w rodzinie i ze strony środowiska; - niewystarczająca liczba miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej dla dzieci starszych (pow. 10 r.ż.) oraz dzieci małych (pon. 10 r.ż.) ze szczególnymi potrzebami, tj. wymagających specjalistycznej diagnozy i leczenia; - ograniczony dostęp do specjalistów dla dzieci ze szczególnymi potrzebami (psycholog, psychiatra dziecięcy, neurolog dziecięcy itp.);

<ul style="list-style-type: none"> – wzmocnienie wsparcia dla rodzin zawodowych specjalistycznych; – prowadzenie kampanii promujących rodzicielstwo zastępcze o szerokim zasięgu; – budowanie długofalowej polityki pozyskiwania rodzin zastępczych, towarzyszenie w utrzymaniu motywacji, budowanie efektywnego systemu wsparcia; – rozwój form wsparcia dla rodzin zastępczych oraz dalszy rozwój form wsparcia dla rodzin biologicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie rodzin zastępczych i umieszczanie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
---	---

XII. CELE PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Głównym celem realizacji „Programu wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej w Krośnie na lata 2022-2024” jest zapewnienie dzieciom i młodzieży optymalnych warunków w rozwoju w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej oraz pomoc usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej. wspierającą ich życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem.

Cel główny

Zapewnienie dzieciom z Gminy Miasta Krosno optymalnych warunków rozwoju w instytucjonalnych i rodzinnych formach pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy 1

Propagowanie rodzicielstwa zastępczego jako najlepszej formy opieki nad dzieckiem pozbawionym częściowo lub całościowo opieki rodziców biologicznych.

Cel szczegółowy 2

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Cel szczegółowy 3

Wsparcie istniejących rodzin zastępczych w Gminie Miasto Krosno.

Cel szczegółowy 4

Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Cel szczegółowy 5

Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy 6

Ustalenie limitu rodzin zastępczych zawodowych.

Cel szczegółowy 1 Propagowanie rodzicielstwa zastępczego jako najlepszej formy opieki nad dzieckiem pozbawionym częściowo lub całościowo opieki rodziców biologicznych		
Zadania	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
<ul style="list-style-type: none"> - promowanie idei rodzicielstwa zastępczego; - organizacja Dnia Rodzicielstwa Zastępczego; - publikowanie artykułów w prasie lokalnej i mediach; - współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rodzicielstwa zastępczego; - pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze; - organizowanie wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności poprzez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia oraz prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;	<ul style="list-style-type: none"> - liczba działań promocyjnych, publikacji, akcji promocyjnych; - liczba szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze; -liczba rodzin zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej; - liczba rodzin, które ukończyły szkolenie i uzyskały zaświadczenie kwalifikacyjne; - liczba rodziców zastępczych uczestniczących w grupach wsparcia;	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie poziomu wiedzy i świadomości społeczności lokalnej na temat rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez działania promujące ideę rodzinnego rodzicielstwa zastępczego; - pozyskiwanie wykwalifikowanych rodzin zastępczych; - nabycie przez kandydatów wiedzy dotyczącej prawidłowego wypełniania funkcji rodziny zastępczej;
Cel szczegółowy 2 Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych		
<ul style="list-style-type: none"> - umieszczenie małoletnich dzieci w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej; - wydawanie dla rodziców biologicznych decyzji o odpłatności za pobyt dzieci w pieczy;	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Gminy Miasto Krosno, w tym spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych;	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki i wychowania rodziców biologicznych pieczy zastępczej;

<ul style="list-style-type: none"> - utrzymywanie stałej współpracy z Sądem Rodzinnym, kuratorami sądowymi; - prowadzenie rejestru rodzin zastępczych; 	<ul style="list-style-type: none"> - odsetek dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej wśród wszystkich dzieci objętych pieczą zastępczą; - liczba dzieci opuszczających pieczę zastępczą i powody ich opuszczenia; - liczba wydanych decyzji dotyczących odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dziecka w pieczy zastępczej; - liczba wniosków kierowanych do Sądu Rodzinnego o wydanie zarządzeń opiekuńczo-wychowawczych w przedmiocie władzy rodzicielskiej; 	
<p>Cel szczegółowy 3 Wsparcie istniejących rodzin zastępczych w Gminie Miasto Krosno</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - wspieranie rodziców zastępczych poprzez pracę koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej; - szkolenia istniejących rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych; - wspieranie rodzin zastępczych poprzez zatrudnianie osoby do pomocy przy opiece nad dziećmi i przy pracach gospodarskich na wniosek rodzin zawodowych i niezawodowych; - prowadzenie specjalistycznego poradnictwa: psychologicznego, prawnego, socjalnego; - wypłacanie świadczeń rodzinom zastępczym; - zainicjowanie prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin zastępczych; 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodzin objętych opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej; - liczba i problematyka prowadzonych szkoleń dla rodziców zastępczych; - liczba rodzin zastępczych uczestniczących w szkoleniach; - liczba rodziców zastępczych uczestniczących w grupach wsparcia; - liczba rodzin, którym udzielono wsparcia poprzez osobę do pomocy; - kwota wypłaconych świadczeń obywatelskich 	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie rodzin zastępczych w wypełnieniu ich funkcji; - podniesienie kompetencji osób sprawujących funkcje rodziny zastępczej i przeciwdziałanie ich wypaleniu zawodowemu; - zapewnienie dzieciom przebywającym w pieczy zastępczej ich potrzeb poprzez przyznawanie różnych form pomocy;

	i fakultatywnych;	
<p>Cel szczegółowy 4 Pomoc w usamodzielnianiu wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych</p>		
<p>- systematyczne przygotowywanie wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do usamodzielnienia;</p> <p>- wspieranie osób usamodzielnianych w aktywnym uczestniczeniu w życiu społecznym, kontynuowaniu nauki i uzyskiwaniu kwalifikacji zawodowych;</p> <p>- umożliwienie zamieszkania w mieszkaniu chronionym pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej;</p> <p>- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą poprzez specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne;</p> <p>- wypłata świadczeń pieniężnych na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie;</p>	<p>- liczba usamodzielniających się wychowanków z rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz młodzieżowych ośrodków wychowawczych;</p> <p>- liczba osób usamodzielnianych, które skorzystały z poradnictwa specjalistycznego;</p> <p>- liczba osób które skorzystały z mieszkania chronionego;</p> <p>- liczba osób usamodzielniających korzystających z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki;</p> <p>- liczba osób korzystających i liczba wypłaconych świadczeń na zagospodarowanie;</p> <p>- liczba osób korzystających i liczba wypłaconych świadczeń na zagospodarowanie;</p>	<p>- usamodzielnienie i przygotowanie do samodzielnego życia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej;</p> <p>- podnoszenie przez osoby usamodzielniane wykształcenia i umożliwienie zdobywania kwalifikacji zawodowych, które zwiększają ich szansę na rynku pracy;</p>
<p>Cel szczegółowy 5 Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej</p>		
<p>- doskonalenie zawodowe kadry z zakresu pieczy zastępczej;</p> <p>- udział pracowników Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w szkoleniach i konferencjach</p>	<p>- liczba osób uczestniczących z szkoleniach i konferencjach w zakresie pomocy dziecku i rodzinie;</p>	<p>- realizacja zadań w zakresie pieczy zastępczej prowadzona przez profesjonalną i odpowiednio przygotowaną kadrę;</p>

<p>w zakresie pomocy dziecku i rodzinie;</p> <p>- współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny;</p> <p>- systematyczna współpraca z placówkami edukacyjnymi, sądami oraz ośrodkami zdrowia;</p>	<p>- tematyka szkoleń;</p> <p>- liczba spotkań między instytucjonalnych;</p>	<p>- wielopłaszczyznowa współpraca między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny;</p>
<p>Cel szczegółowy 6 Ustalenie limitu rodzin zastępczych zawodowych</p>		
<p>- limit 4 rodzin zastępczych zawodowych;</p> <p>-kontynuowanie umów o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej z 3 funkcjonującymi rodzinami zawodowymi;</p> <p>- pozyskanie kolejnych kandydatów;</p>	<p>- liczba rodzin z którymi zawarto umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej;</p>	<p>- zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki i wychowania rodziców biologicznych kompleksowej opieki przez rodziny zastępcze zawodowe;</p> <p>- zapewnienie dzieciom wymagającym wzmożonej opieki z uwagi na ich niepełnosprawność – opieki sprawowanej przez specjalistyczną rodzinę zastępczą;</p> <p>- zapewnienie opieki dzieciom pozostawionym do adopcji i przygotowanie ich do tego procesu przez wykwalifikowaną rodzinę zastępczą;</p>

X. Źródła finansowania programu:

- 1) administracja rządowa,
- 2) samorząd województwa,
- 3) samorząd gminy,
- 4) środki zewnętrzne, w tym fundusze strukturalne,
- 5) programy rządowe, w których bierze udział Gmina Miasto Krosno,
- 6) inne podmioty/partnerzy działań.

Źródła finansowania zadań określone są w uchwale budżetowej: dział 851, 852. Wysokość środków na realizację Programu będzie uchwalane rokrocznie przez Radę Miasta Krosna.

XI. Adresaci Programu:

- 1) adresaci Programu w zakresie wspierania rodziny:
  - a) rodziny bezradne, niewydolne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
  - b) rodziny, w których istnieje problem uzależnienia,
  - c) rodziny ubogie i zagrożone ubóstwem,
  - d) rodziny, w których występuje problem przemocy;
- 2) adresaci Programu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej:
  - a) rodziny zastępcze,
  - b) wychowankowie rodzin zastępczych,
  - c) usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych i innych placówek.

XII. Realizatorzy Programu:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie, w tym Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- 2) Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Urzędu Miasta w Krośnie,
- 3) Jednostki organizacyjne Gminy Miasto Krosna.

XIII. Partnerzy:

- 1) Policja,
- 2) Sądy,
- 3) Szkoły i placówki oświatowe,
- 4) Podmioty lecznicze,
- 5) Organizacje pozarządowe.

XIV. Sposób monitorowania Programu i jego ewaluacja:

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Prezydentowi

Miasta Krosna i Radzie Miasta Krosna w corocznym sprawozdaniu z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Krośnie.

Ewaluacja Programu będzie przebiegała poprzez zbieranie, analizę oraz interpretację danych i określi m.in.: poziom skuteczności i pożyteczności przyjętego programu w systemie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, stopień realizacji założonych celów na poszczególnych etapach programu, stopień zaangażowania i nakładów zainwestowanych przez poszczególnych realizatorów zadań. Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

XV. ZAKOŃCZENIE

Program zawiera najważniejsze cele i kierunki działań, podejmowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Krośnie. Najważniejszą ideą jest przekonanie, iż to rodzina w pełni gwarantuje właściwy rozwój człowieka. Dlatego też, szczególnie ważne staje się wspieranie, znajdujących się w kryzysie, borykających się z nałogami, niewydolnych rodzin naturalnych. W sytuacjach szczególnie trudnych, należy jednak zapewnić dziecku jak najlepsze środowisko w pieczy zastępczej. Ważne jest zatem dążenie do jej rozwoju, poprzez pozyskiwanie rodzin zastępczych, szczególnie tych o charakterze zawodowym. Istotne jest również to, aby system instytucjonalny przekształcać stopniowo w rodzinną pieczę zastępczą, gdzie właściwe warunki i rodzinna atmosfera gwarantowałyby przebywającym w niej dzieciom zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, społecznych i poznawczych. Niniejszy Program opracowany został w celu realizacji opisanych wyżej zdań.

Program Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej w Gminie Miasto Krosno na lata 2022 - 2024 jest dokumentem otwartym i może podlegać okresowej weryfikacji i modyfikacji.

XVI. Spis tabel:

- Tabela Nr 1. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia MOPR w Krośnie,
- Tabela Nr 2. Typy rodzin objętych pomocą finansową,
- Tabela Nr 3. Liczba rodzin objętych pracą socjalną,
- Tabela Nr 4. Dane statystyczne dotyczące procedury „Niebieskie Karty”,
- Tabela Nr 5. Liczba dzieci objętych pieczą zastępczą,
- Tabela Nr 6. Dane dotyczące współpracy asystenta w środowiskach,
- Tabela Nr 7. Dane dotyczące zakończenia współpracy asystenta,
- Tabela Nr 8. Liczba osób korzystających z pracy specjalistów Działu Interwencji Kryzysowej MOPR Krosno,
- Tabela Nr 9. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Mieście Krośnie,
- Tabela Nr 10. Liczba podopiecznych uczęszczających do PWD Ogródek Jordanowski,
- Tabela Nr 11. Przyczyny umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej,
- Tabela Nr 12. Wiek dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej,
- Tabela Nr 13. Okres przebywania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej,
- Tabela Nr 14. Liczba dzieci z Gminy Miasto Krosno, które w latach 2019-2021 wróciły do rodziców biologicznych bądź trafiły do rodzin adopcyjnych,
- Tabela Nr 15. Liczba rodzin zastępczych w podziale na typy rodzin zastępczych,
- Tabela Nr 16. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w podziale na typy rodzin,
- Tabela Nr 17. Stopień pokrewieństwa między dzieckiem, a rodziną zastępczą,
- Tabela Nr 18. Porozumienia dotyczące umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej,
- Tabela Nr 19. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, w tym dzieci zaliczone os osób niepełnosprawnych,
- Tabela Nr 20. Miesięczne koszty ponoszone przez Gminę Miasto Krosno na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej w 2021r.,
- Tabela Nr 21. Przyczyny umieszczania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- Tabela Nr 22. Wiek dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- Tabela Nr 23. Wysokość świadczeń wypłacanych osobom usamodzielnianym z rodzinnej pieczy zastępczej,
- Tabela Nr 24. Wysokość świadczeń wypłacanych osobom usamodzielnianym z instytucjonalnej pieczy zastępczej.